

SÖKANDE

Waggeryd Cell AB

Ombud: Advokat [REDACTED]
Alrutz' Advokatbyrå AB
Box 7493
103 92 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till utökad produktion av CTMP-massa på fastigheten Munksjö 1:1 samt till anläggande av utloppsledning i Lagan på fastigheterna Munksjö 1:1 m.fl. i Vaggeryds kommun

Avrinningsområde: 98 Lagan

N: 6371840 E: 447100 Massafabriken
N: 6371729 E: 447252 Utloppsledning
SWEREF 99 TM

Verksamhetskoder: 21.10-i IED

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Waggeryd Cell AB tillstånd enligt miljöbalken till

- miljöfarlig verksamhet vid bolagets anläggning i Vaggeryd på fastigheten Munksjö 1:1 och årligen från och med år 2020 producera 225 000 ton CTMP-massa. Under år 2019 får produktionen uppgå till högst 180 000 ton.
- vattenverksamhet avseende anläggande av ny ledning i Stödstorpaån och Lagan för utsläpp av renat processavloppsvatten i Lagan på fastigheterna Munksjö 1:1, 1:4 och S:1, Södra Park 1:8, Stora Hässlehult 1:5 samt Jonstorp 2:1 i Vaggeryds kommun.

Villkor

1. Om ej annat framgår av detta tillstånd ska verksamheten - inbegripet åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar och andra störningar för omgivningen - bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget i ärendet angett eller åtagit sig.
2. Vid utsläpp av kondensvatten från kompressorer till processavloppet ska följande gälla efter oljeavskiljare. Om kondensvattnet innehåller mer än 5 mg/l opolära alifatiska kolväten mätt som oljeindex ska bolaget inom 10 arbetsdagar efter det att detta konstaterats underrätta tillsynsmyndigheten och redovisa vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som bolaget vidtagit eller ämnar vidta för att överskridandet inte ska upprepas. Vid redovisning av oljeindex ska kromatogram bifogas. Analys ska ske med metod enligt Svenska Standard eller annan jämförbar metod.
3. Utsläppet av stoft från flingtorken får inte överstiga 20 mg/m³ normal torr gas.
4. Utsläppen från fastbränslepannan får inte överstiga följande värden:
Stoft: 50 mg/m³ normal, torr gas vid 6 % O₂-halt
NO_x: 400 mg/m³ normal, torr gas vid 6 % O₂-halt som månadsmedelvärde
CO: 450 mg/m³ normal, torr gas vid 6 % O₂-halt som dygnsmedelvärde

Mätning av stoft ska ske minst en gång per år. Mätning av NO_x och CO ska ske kontinuerligt. För att värdet för CO ska anses vara uppfyllt ska det i genomsnitt under 97 % av alla dygn under ett år uppfyllas.
5. Verksamheten ska bedrivas så att lukt förhindras. Vid annat än helt tillfälliga luktstörningar som uppstår till följd av verksamheten ska bolaget vidta skyddsåtgärder i samråd med tillsynsmyndigheten.

6. Buller från verksamheten får utomhus vid bostäder inte överstiga följande ekvivalenta ljudnivåer
50 dB(A) dagtid (kl. 06.00 -18.00).
45 dB(A) kvällstid (kl. 18.00-22.00).
45 dB(A) lör-, sön- och helgdagar (kl. 06-18)

Momentant buller nattetid (kl. 22.00-06.00) får inte överstiga 55 dB(A).

Vid installation av nytillkommande processutrustning ska denna dimensioneras så att bullervärdet från denna inte medför att buller vid bostäder överstiger 40 dB. Ovan angivna begränsningsvärden ska beräknas för förekommande driftfall inom de tidsperioder som anges.

7. Anordningar till skydd mot ofrivilliga utsläpp vid hantering och lagring av hälso- och miljöfarliga kemiska produkter och farligt avfall ska finnas. Lagrings- och uppställningsplatser ska vara utformade på ett sådant sätt att minst volymen av den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym kan innehållas inom invallningen. Förvaring ska ske på ett sådant sätt att tillträde förhindras för obehöriga.
8. Bolaget ska i den årliga miljörapporten redovisa vilka överväganden som ligger bakom beslut att införa nya processkemikalier och byta ut tidigare använda processkemikalier mot nya. Vidare ska bolaget redovisa vilka riskminskningsåtgärder som vidtagits under året i syfte att fasa ut förekommande särskilt farliga ämnen (bilaga 17 i Reach-förordningen) samt prioriterade ämnen enligt vattendirektivet, miljömålet Giftfri miljö och Agenda 2030.
9. Komplexbildare av typ DTPA, EDTA och NTA eller en blandning av dessa får inte användas i större mängd, räknat som 100 % syra, än 1,2 kg/t massa. Det åligger bolaget att så långt produktkvalitet och andra omständigheter medger ytterligare begränsa användningen av komplexbildare.

10. Vid anläggningen får vid ett och samma tillfälle lagras högst 6 m³ farligt avfall.
11. Bolaget ska fortlöpande identifiera och analysera risk för händelse som kan vålla skador på människors hälsa och den yttre miljön. Analysen ska även innefatta förslag på riskreducerande åtgärder. Bolagets ställningstagande till vilka åtgärder som behöver vidtas ska anges i en åtgärdsplan. Riskanalysen och åtgärdsplanen ska dokumenteras och finnas tillgänglig för tillsynsmyndigheten. Riskanalysen och åtgärdsplanen ska följas upp och revideras vid behov.
12. Om verksamheten i sin helhet eller i någon del upphör ska detta i god tid dessförinnan anmälas till tillsynsmyndigheten. Eventuella kemiska produkter och farligt avfall ska tas om hand på ett sådant sätt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Verksamhetsutövaren ska vidare i samråd med tillsynsmyndigheten utreda om förorenade områden, inklusive byggnader, finns på platsen.
13. Kontrollprogram med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod för verksamheten ska finnas.
14. Verksamhetsutövaren ska, om det konstateras att någon parameter i villkor eller provisorisk föreskrift med begränsningsvärden för utsläpp till vatten och luft samt villkor om buller har överskridits, inom 10 arbetsdagar underrätta tillsynsmyndigheten och redovisa vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsåtgärder som verksamhetsutövaren vidtagit eller ämnar vidta för att överskridandet inte ska upprepas.
15. Utsläppet av renat processavloppsvatten till Stödstorpaån ska ha upphört senast två år efter att denna dom vunnit laga kraft.

Prövotidsförordnande

- U1. Mark- och miljödomstolen uppskjuter med stöd av 22 kap. 27 § första stycket miljöbalken frågan om slutliga villkor för utsläppen av processavloppsvatten till Lagan under en prövotid av två år. Under prövotiden ska bolaget utreda

vilka tekniska åtgärder som krävs för att nedbringa utsläppen av totalfosfor till 2,0 kg per dygn samt tidsåtgången och kostnaderna härför. Bolaget bör ytterligare utreda utbyggnad av det interna reningsverket genom t.ex. anaerob nedbrytning, polersteg med våtmark och förutsättningarna för extern avloppsvattenbehandling av det renade processavloppsvattnet genom överledning till kommunalt avloppsreningsverk. Utredningsarbetet ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Prövotidsredovisning med förslag till slutligt villkor för utsläppet av processavloppsvatten ska inges till mark- och miljödomstolen inom två år från det att denna dom vunnit laga kraft.

- U2. Mark- och miljödomstolen uppskjuter vidare med stöd av 22 kap. 27 § första stycket miljöbalken frågan om slutliga villkor för buller nattetid under en prövotid av två år. Under prövotiden ska bolaget vidta de åtagna bullerskyddsåtgärderna samt följa upp effekterna. För det fall 40 dB(A) ekvivalent ljudnivå inte kan innehållas ska bolaget utreda och kostnadsberäkna de åtgärder som krävs för att nå 40 dB(A). Prövotidsredovisning med förslag till slutligt bullervillkor ska inges till mark- och miljödomstolen inom två år från det att denna dom vunnit laga kraft.

Provisoriska föreskrifter

- P1. Allt processavloppsvatten från verksamheten ska genomgå behandling genom minst biologisk rening innan vattnet släpps ut i recipienten. Utsläppen av föroreningar får efter reningen uppgå till högst följande mängder. Föreskriften ska kontrolleras genom flödesstyrd provtagning. Föreskriften är uppfylld om minst tio av månadsmedelvärdena under kalenderåret klarar begränsningsvärdet.

Ämne	Årsmedelvärde	Månadsmedelvärde
TOC	2 000 kg/dygn	2 450 kg/dygn
Totalfosfor	3,0 kg/dygn	3,0 kg/dygn
Suspenderande ämnen (GFA)	350 kg/dygn	400 kg/dygn

- P2. Buller från verksamheten får utomhus vid bostäder nattetid inte överstiga 45 dB(A) ekvivalent ljudnivå kl. 22.00-06.00.

Delegerade frågor

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken till tillsynsmyndigheten att meddela de ytterligare villkor om kontrollen av verksamheten som kan behövas.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken så att den specifika miljöbedömningen kan slutföras.

Igångsättningstid

Mark- och miljödomstolen bestämmer den tid inom vilken den utökade miljöfarliga verksamheten senast ska ha satts igång till tre år efter att denna dom vunnit laga kraft.

Arbetstid

Mark- och miljödomstolen fastställer med stöd av 22 kap. 25 § miljöbalken den tid inom vilken de tillståndsgivna arbetena för vattenverksamheten ska vara avslutade till två år efter det att denna dom vunnit laga kraft, vid äventyr att tillståndet annars förfaller.

Oförutsedd skada

Mark- och miljödomstolen fastställer med stöd av 24 kap. 18 § miljöbalken tiden för anmälan av oförutsedd skada till fem år efter arbetstidens utgång.

Verkställighet

Mark- och miljödomstolen förordnar med stöd av 22 kap. 28 § miljöbalken att detta tillstånd får tas i anspråk även om det inte vunnit laga kraft.

Ianspråktagande

När detta tillstånd tas i anspråk upphör tidigare tillstånd för verksamheten att gälla. Bolaget ska skriftligen underrätta tillsynsmyndigheten när bolaget avser att ta det nya tillståndet i anspråk.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den i beslut den 15 juli 2019 fastställda
prövningsavgiften om 2 800 kr.

BAKGRUND

Waggeryd Cell Aktiebolag tillverkar blekt CTMP-massa vid sin produktionsanläggning i Vaggeryds kommun. Tillverkningen startade 1989 efter ombyggnad av Munksjös nedlagda sulfatmassabruk, där produktion bedrivits 1904 -1983. Waggeryd Cell planerar nu att öka produktionen från idag tillståndsgivna 175 000 ton per år till 250 000 ton. *(Yrkandet har justerats under målets handläggning till 225 000 ton, domstolens anm.)*

TIDIGARE BESLUT

Miljödomstolen vid Växjö tingsrätt lämnade i deldom 2011-05-23, mål M 2002-10, tillstånd till produktion av 175 000 ton CTMP- massa per år. För tillståndet meddelades tretton villkor. Mark-och miljödomstolen avslutade i dom 2013-06-14 den uppskjutna frågan om utsläpp till vatten och föreskrev ett villkor 14. Detta villkor rättades/kompletterades av mark- och miljödomstolen 2013-08-05.

ANSÖKAN

Yrkanden

Waggeryd Cell AB hemställer, så som talan slutligt bestämts, om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att vid bolagets anläggning i Vaggeryd årligen från och med 2020 producera 225 000 ton CTMP-massa, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan.

Bolaget yrkar vidare om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken till anläggande av ny ledning i Stödstorpsån och Lagan för utsläpp av renat processavloppsvatten i Lagan på fastigheterna Munksjö 1:1, 1:4 och S:1, Södra Park 1:8, Stora Hässlehult 1:5. samt Jonstorp 2:1.

Bolaget yrkar slutligen om verkställighetsförordnande.

Bolaget yrkar även, om målet i sin helhet inte kan avgöras under 2019, att domstolen genom deldom meddelar bolaget tillstånd att under 2019 producera 180 000 ton massa med ett utsläpp av processavloppsvatten till Stödstorpsån.

Förslag till villkor, så som talan slutligt bestämts

1. Om ej annat framgår av detta tillstånd ska verksamheten - inberäknat åtgärder för att minska vatten- och luftföroreningar och andra störningar för omgivningen - bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget i ärendet angett eller åtagit sig.

2. Allt processavloppsvatten från verksamheten ska genomgå behandling genom minst biologisk rening innan vattnet släpps ut i recipienten. Utsläppen av föroreningar får efter reningen uppgå till högst följande mängder. Villkoret ska kontrolleras genom flödesstyrd provtagning. Villkoret är uppfyllt om minst tio av månadsmedelvärdena under kalenderåret klarar begränsningsvärdet.

Ämne	Årsmedelvärde	Månadsmedelvärde
TOC	2 000 kg/dygn	2 450 kg/dygn
Totalfosfor	3,0 kg/dygn	3,0 kg/dygn
Suspenderande ämnen (GFA)	350 kg/dygn	400 kg/dygn

Bolaget ska inom 10 arbetsdagar efter det att bolaget konstaterat att någon parameter har överskridits, underrätta tillsynsmyndigheten och redovisa vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som bolaget har vidtagit eller ämnar vidta för att överskridandet inte ska upprepas.

3. Utsläppet av stoft från flingtorken får inte överstiga 20 mg/m³ normal torr gas.

Bolaget ska inom 10 arbetsdagar efter det att bolaget konstaterat att halten har överskridits, underrätta tillsynsmyndigheten och redovisa vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som bolaget har vidtagit eller ämnar vidta för att överskridandet inte ska upprepas.

4. Utsläppen från fastbränslepannan får inte överstiga följande värden:
Stoft: 50 mg/m³ normal, torr gas vid 6 % O₂-halt
NO_x: 400 mg/m³ normal, torr gas vid 6 % O₂-halt som månadsmedelvärde
CO: 450 mg/m³ normal, torr gas vid 6 % O₂-halt som dygnsmedelvärde

Mätning av stoft ska ske minst en gång per år. Mätning av NO_x och CO ska ske kontinuerligt. För att värdet för CO ska anses vara uppfyllt ska det i genomsnitt under 97 % av alla dygn under ett år uppfyllas.

Bolaget ska inom 10 arbetsdagar efter det att bolaget konstaterat att någon parameter har överskridits, underrätta tillsynsmyndigheten och redovisa vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som bolaget har vidtagit eller ämnar vidta för att överskridandet inte ska upprepas.

5. Verksamheten ska bedrivas så att lukt förhindras. Vid annat än helt tillfälliga luktstörningar som uppstår till följd av verksamheten ska bolaget vidta skyddsåtgärder i samråd med tillsynsmyndigheten.
6. Buller från verksamheten får utomhus vid bostäder inte överstiga 50 dB(A) dagtid måndag till fredag (kl. 06.00-18.00) och 45 dB(A) övrig tid dvs. dagtid lördag, söndag och helgdag (kl. 06.00-18.00) samt kvälls- och nattetid alla dagar (kl. 18.00-06.00). Momentant buller nattetid (kl. 22.00-06.00) får inte överstiga 55 dB(A). Vid installation av nytillkommande processutrustning ska denna dimensioneras så att bullervärdet från denna inte medför att buller vid bostäder överstiger 40 dB(A). Ovan angivna begränsningsvärden ska beräknas för de tidsperioder som anges.

Bolaget ska inom 10 arbetsdagar efter det att bolaget konstaterat att någon parameter har överskridits, underrätta tillsynsmyndigheten och redovisa vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som bolaget har vidtagit eller ämnar vidta för att överskridandet inte ska upprepas.

7. Anordningar till skydd mot ofrivilliga utsläpp vid hantering och lagring av hälso- och miljöfarliga kemiska produkter och farligt avfall ska finnas. Lagrings- och uppställningsplatser ska vara utformade på ett sådant sätt att minst volymen av den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym kan innehållas inom invallningen. Förvaring ska ske på ett sådant sätt att tillträde förhindras för obehöriga.
8. Bolaget ska i den årliga miljörapporten redovisa vilka överväganden som ligger bakom beslut att införa nya processkemikalier och byta ut tidigare använda processkemikalier mot nya. Vidare ska bolaget redovisa vilka riskminskningsåtgärder som vidtagits under året i syfte att fasa ut förekommande särskilt farliga kemiska ämnen (punkt 17 i Reach-förordningen) samt prioriterade ämnen enligt vattendirektivet, miljömålet Giftfri miljö och Agenda 2030.
9. Komplexbildare av typ DTPA, EDTA och NTA eller en blandning av dessa får inte användas i större mängd, räknat som 100 % syra, än 1,2 kg/t massa. Det åligger bolaget att så långt produktkvalitet och andra omständigheter medger ytterligare begränsa användningen av komplexbildare.
10. Vid anläggningen får vid ett och samma tillfälle lagras högst 6 m³ farligt avfall.
11. Bolaget ska fortlöpande identifiera och analysera risk för händelse som kan vålla skador på människors hälsa och den yttre miljön. Analysen ska även innefatta förslag på riskreducerande åtgärder. Bolagets ställningstagande till vilka

åtgärder som behöver vidtas ska anges i en åtgärdsplan. Riskanalysen och åtgärdsplanen ska dokumenteras och finnas tillgänglig för tillsynsmyndigheten. Riskanalysen och åtgärdsplanen ska följas upp och revideras vid behov.

12. Om verksamheten i sin helhet eller i någon del upphör ska detta i god tid dessförinnan anmälas till tillsynsmyndigheten. Eventuella kemiska produkter och farligt avfall ska tas om hand på ett sådant sätt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Verksamhetsutövaren ska vidare i samråd med tillsynsmyndigheten utreda om förorenade områden, inklusive byggnader, finns på platsen.
13. Kontrollprogram med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod för verksamheten ska finnas.
14. Nu gällande villkor 2: Vid utsläpp av kondensvatten från kompressorer till processavloppet ska följande gälla efter oljeavskiljare. Om kondensvattnet innehåller mer än 5 mg/l opolära alifatiska kolväten mätt som oljeindex ska bolaget inom 10 arbetsdagar efter det att detta konstaterats underrätta tillsynsmyndigheten och redovisa vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som bolaget vidtagit eller ämnar vidta för att överskridandet inte ska upprepas. Vid redovisning av oljeindex ska kromatogram bifogas. Analys ska ske med metod enligt Svenska Standard eller annan jämförbar metod.

Av ansökan framgår bl.a. följande

Lokalisering och omgivningsbeskrivning

Waggeryd Cells anläggning är belägen på Götafors industriområde i Vaggeryds kommun. Götafors industriområde är beläget mellan E4 och Vaggeryd tätort. Inom Vaggeryds kommun finns ca 14 000 invånare, varav ca 7 000 är bosatta inom Vaggeryds tätort. Avståndet till de centrala delarna av Vaggeryds tätort med skolor, förskolor, äldreboende och vårdcentral är omkring 3 km.

Närmaste bostadshus ligger ca 200 meter nordost om produktionsanläggningen. Mer sammanhängande bebyggelse (villabebyggelse) finns på ett avstånd av ca 500 meter öster om produktionsanläggningen. De närmaste omgivningarna i norr och öster upptas av träd och buskar. Längs Stödstorpaån är växtligheten tät. I väster gränsar anläggningen till andra industriverksamheter inom Götafors industriområde.

Planförhållanden

Verksamheten bedrivs inom ett område som omfattas av detaljplan som vann laga kraft 1997-01-23. Området är avsatt för industriändamål.

Nulägesbeskrivning, nollalternativ och ansökt verksamhet

Produktionsvolymen 2017 uppgick till 166 000 ton. Detta får anses utgöra nulägesbeskrivningen i ansökan.

Produktionsvolymen 2018 beräknas uppgå till näst intill tillståndsgivna 175 000 ton. Den tillståndsgivna omfattningen räknas ofta som nollalternativ för befintliga verksamheter. Eftersom nuläget och nollalternativet är så nära varandra så är dessa beskrivningar i stort sett desamma.

Den ansökta produktionsvolymen uppgår till 225 000 ton per år.

Industriutsläppsverksamhet

Huvudverksamheten är tillståndspliktig enligt 9 kap. 1 § miljöprövningsförordningen, verksamhetskod 21.10-i med tillståndsplikt A, som gäller för anläggning för framställning i industriell skala av pappersmassa av trä, returfiber eller andra fibrösa material.

Europeiska kommissionen har i genomförandebeslut av den 26 september 2014 fastställt BAT-slutsatser för produktion av massa, papper och kartong, förkortade PP. Dessa BAT-slutsatser offentliggjordes den 30 september 2014. Utsläppsvärdena i slutsatserna gäller som begränsningsvärden därmed fr.o.m. den 30 september 2018.

Jämförelse mellan BAT-nivåer och beräknade framtida utsläpp till vatten från Waggeryd Cell

Parameter	Enhet	BAT 2014	Waggeryd Cell 2017	175 000 ton villkor 2011	250 000 ton villkor 2011	250 000 ton utsläpp tabell 5
COD ¹⁾	kg/t ⁹⁰	12-20	7,3	12	8,2	9,1
SS	kg/t ⁹⁰	0,5-0,9	0,47	0,73	0,51	0,51
P-tot	kg/t ⁹⁰	0,001-0,010	0,0069	0,0073	0,0051	0,0051
N-tot	kg/t ⁹⁰	0,15-0,18	0,15	0,18	0,13 ²⁾	0,15
Avloppsvatten	m ³ /t ⁹⁰	9-16	7,9	8,3	6,6	6,6

1) För Waggeryd Cell gäller TOC/COD = 0,32

2) Det finns inget villkor idag (2011) men under antagande att utsläppen av kväve är 86 kg/d (det högsta värdet under senare år) kan "villkor" jämföras med BAT

Waggeryd Cell har upprättat en statusrapport som har ingivits till tillsynsmyndigheten 2018-01-12. Tillsynsmyndigheten har 2018-06-26 meddelat att den inte har något att erinra gällande statusrapporten och att ärendet därmed avslutas.

Nuvarande och ansökt miljöfarlig verksamhet

Waggeryd Cell har tillstånd till en årlig produktion av 175 000 ton pappersmassa. Denna ansökan avser en produktion av 225 000 ton per år.

Waggeryd Cell producerar pappersmassa i form av BCTMP, vilket står för blekt kemitermomekanisk massa. Den producerade massan utgör råvara för pappers- och kartongtillverkning. Den största delen av massan från Waggeryd Cell används till miljövänliga förpackningsmaterial.

Användning av BCTMP möjliggör en lägre fiberanvändning eftersom förpackningarna kan göras lättare (lägre ytvikt) med bibehållen styvhet, vilket medför besparingar avseende såväl råvara vid pappersproduktion som energi vid transporter.

Waggeryd Cell bedömer att det finns möjlighet att nå en årsproduktion av 225 000 ton genom fortsatta trimningar, komplettering av trånga sektioner, förbättrad elförsörjning och uppgradering med senaste teknik på ett antal ställen i fabriken, både mekaniskt och elektriskt.

Ansökan föreslår en flytt av avloppsreningsverkets utsläppspunkt från nuvarande plats i vattenförekomsten "Stödtorpsån nedre" till Lagan, nedströms gamla E4an, genom nedläggning av en ledning vid och i Stödtorpsån ut i Lagan. Åtgärden är anmälningspliktig vattenverksamhet enligt 19 § p 8 förordning om vattenverksamhet, men bolaget har ansökt om frivilligt tillstånd enligt 11 kap. hos mark- och miljödomstolen.

Beskrivning av processen

Vedråvaran, sågverksflis, transporteras in till fabriken med en bandtransportör. Flisen värms med återvunnen ånga från raffineringen och tvättas med vatten i en flis-tvätt. Impregnering av flisen sker med natriumbisulfit, natronlut och komplexbildare och flisen förvärms under tryck. Behandlingen med värme och kemikalier gör flisen mjuk och den kan därför sönderdelas på ett skonsamt sätt vid raffineringen som sker i tre raffinörer med mellanliggande tvätt. Raffinörerna består av en fast och en roterande malskiva. Flisen tvingas genom malspalten mellan skivorna och sönderdelas därigenom till fibrer. I de två första raffinörerna utvecklas värme i form av ånga. Denna tillvaratas och används dels till förvärmning av flisen och dels i flingtorken. Vid raffineringen uppstår en del mindre stickor och spetor som avskiljs genom silning av massan i trycksilar. De avskilda stickorna återförs till det andra raffineringssteget. Ljusheten hos massan höjs genom behandling med väteperoxid, natronlut och natriumsilikat. Små mängder komplexbildare (EDTA) tillsätts för att förhindra sönderfall av peroxiden. Massan tvättas därefter med vatten och avvattnas

i en tvättpress. Detta är den enda del i processen där färskt vatten används. Tvättvattnet leds i motström till tidigare processteg vilket möjliggör god återvinning av processvattnet. Massan sönderdelas i små flingor genom behandling i fluffer och torkas därefter med het luft i en flingtork. Hetluften fås av återvunnen raffinörånga, biopanna och förbränning av gasol. Den torra massan pressas ihop till en bal om ca 230 kg. För att underlätta hanteringen vid lagring och transport buntas sex balar ihop med järntråd till en enhetslast.

Rening av processavloppsvatten

Det ursprungliga reningsverket för processavloppsvatten togs i drift då produktionen av CTMP-massa startades 1989. Processen har sedan dess uppgraderats vid flera tillfällen för att kunna möta ökad produktion men också allt strängare krav på rening.

Efter fiberavskiljning i fabriken kyls processavloppsvattnet till ca 50°C med hjälp av två värmeväxlare. Därefter leds processavloppsvattnet via en mät- och provtagningspunkt till försteget, en termofil biofilmsprocess med rörligt bärrmaterial (MBBR - moving bed biofilm reactor). Till försteget doseras närsalter, kväve och fosfor, för att möjliggöra en effektiv nedbrytning och omvandling av organiskt material. Från försteget leds processavloppet via en annan värmeväxlare till försedimenteringen. Vattentemperaturen sänks till 25-30 °C och en del av det suspenderade materialet, från inkommande vatten och bildad biomassa avskiljs. Till försedimenteringen leds även rejektvatten från slamförtjockare och centrifuger.

Från försedimenteringen fördelas processavloppsvattnet sedan mellan två parallella aktivslam-processer. För att optimera nedbrytningen av organiskt material kan ytterligare närsalter doseras till aktivslamstegen. Varje aktivslamlinje har en egen mellansedimentering men det slam som avskiljs i dessa blandas innan det återförs som returslam.

Det biologiskt renade vattnet leds till flockningen, där det i perioder tillsätts bentonit eller fällningskemikalie och en polymer, innan vattnet behandlas i ett flotationssteg med efterföljande slutsedimentering för att avskilja resterande suspenderat material. Det renade vattnet leds slutligen via en mät- och provtagningspunkt till recipienten, Stödstorpaån.

Kontinuerlig on-line mätning av COD, ortofosfat och ammoniumkväve har förbättrat möjligheten att styra reningsprocessen signifikant. Förbrukningen av närsalter har minskat och utsläppen av såväl organiskt material som närsalter ligger på en lägre och jämnare nivå.

Fiberslam från försedimenteringen pumpas till en slamförtjockare (öst) medan överskottsslam från mellansedimenteringarna och slam från flotation och slutsedimentering pumpas till en bioslambrunn och sedan vidare till den andra slamförtjockaren (väst). Från slamförtjockarna pumpas slammen vidare till avvattning i centrifugerna. Det avvattnade slammet har tidigare transporterats bort för bland annat användning som täckmaterial för avslutade deponier med sedan fastbränslepannan togs i drift 2016 har huvuddelen av fiberslammet utnyttjats som bränsle i pannan.

Mediaförsörjning

Energi

Anläggningen har två relativt nya enheter för energiproduktion; en konventionell hetluftsgugn som av miljöskäl eldas med gasol eftersom det ger lägre utsläpp än andra fossila bränslen och en fastbränslepanna med en installerad effekt om 12 MW för produktion av ånga. Fastbränslepannan installerades så sent som 2016 för att öka ångproduktionskapaciteten. I fastbränslepannan förbränns restprodukter från såväl den egna massatillverkningen som från andra sågverk inom koncernen. Det finns även en mindre gasolpanna som producerar ånga när fabriken startas upp. Ångan från fastbränslepannan tillsammans med den uppvärmda luften från gasolugnen används vid torkning av massan. Elenergi används i produktionsprocessen, i reningsverket och för all övrig elanvändning som belysning, ventilation och kontor.

Vatten

Verksamheten försörjs med vatten dels genom uttag av råvatten från en egen tillståndsgiven vattentäkt i Lagan, dels med vatten från det kommunala renvattennätet. Råvattnet används i produktionsprocessen och renvattnet används för sanitära ändamål. Renvattenförbrukningen är mycket liten, omkring 2000 m³/år.

Utsläpp till vatten och luft m.m.

Utsläpp av processavloppsvatten

Produktionen vid Waggeryd Cell ger upphov till följande slag av avloppsvatten:

- Processavloppsvatten
- Sanitärt vatten
- Kylvatten
- Råvatten som förbileds opåverkat
- Dagvatten

Processavloppsvattnet behandlas i den egna avloppsreningsanläggningen innan det släpps ut i Stödstorpaån.

Sanitärt avloppsvatten leds via det kommunala avloppsledningsnätet till kommunens reningsverk i Skillingaryd.

Övriga vatten leds till Stödstorpaån. Utsläppspunkten (befintliga) för renat processavloppsvatten är belägen ca 100 meter uppströms Stödstorpaåns utflöde i Lagan. Utsläppspunkten för kylvatten är belägen ytterligare 10 meter uppströms utsläppspunkten för processavloppsvatten. Utsläppspunkten för dagvatten ligger ytterligare ca 100 m uppströms.

Nollalternativet beräknas innebära utsläpp av 657 ton TOC, 128 ton suspenderad substans och 1,3 ton fosfor per år. Den ansökta verksamheten förväntas innebära något högre utsläpp av TOC men oförändrat utsläpp av suspenderat material och fosfor.

Utsläppsmängder avseende TOC, fosfor, kväve och suspenderat material till recipient presenteras i tabellen nedan tillsammans med gällande villkorsgränser.

Utsläppsmängder av organiskt material, suspenderat material och närsalter vid Waggeryd Cell under åren 2013-2017 som årsmedelvärden

	Enhet	2013	2014	2015	2016	2017	Villkor årsmedel	Villkor månadsmedel
TOC	kg/d	1080	1090	1110	1010	1070	1800	2050
SS	kg/d	213	213	208	256	212	350	400
P-tot	kg/d	3,0	2,9	2,9	2,7	3,2	3,5	3,5
N-tot	kg/d	86	80	69	61	66	-	-

Årsmedelvärdena underskrider gällande villkor för samtliga paramaterar. För TOC och suspenderat material är marginalen god medan utsläppen av fosfor ligger relativt nära villkorsgränsen.

Det organiska material som lämnar reningsverket och släpps till recipienten är till mycket stor andel svårnedbrytbart eller inert, varför det inte påverkar syreförbrukningen i recipienten på samma sätt som utsläpp av mer lättnedbrytbart organiskt material.

Utsläppen från avloppsreningsverket klarar att följa de begränsningsvärden som anges som BAT-AEL i BAT-slutsatserna.

Utsläppen från Waggeryd Cell påverkar i nuläget framförallt kvalitetsfaktorn näringsämnen vilken i stor omfattning bestämmer nuvarande statusklassning i Stödstorpaån.

Med en ändrad utsläppspunkt upphör verksamhetens påverkan på Stödstorpaån och den ansökta verksamheten bedöms inte ge en förändrad påverkan på statusen i mottagande vattenförekomst, vilket innebär en förbättring jämfört med nuläget. Förändringarna förväntas således leda till en kraftigt minskad påverkan på Stödstorpaån och en i princip oförändrad utsläppssituation i Lagan jämfört med nuläget. För nedströms liggande vattenförekomster bedöms den ansökta produktionen inte leda till några mätbara förändringar.

Utsläpp till luft

Utsläppen till luft från verksamheten härrör från fastbränslepannan, flingtorken samt från transporter. Rökgaserna från fastbränslepannan renas i flera steg med ett elfilter på slutet innan rökgaserna når skorstenen. Utsläppen till luft är relativt små och bedöms inte påverka luftkvaliteten i omgivningen, vare sig vid nollalternativet eller vid den ansökta verksamheten. Utsläppsmängderna av stoft, svavel, NO_x, NMVOC och CO₂ från produktionsprocessen under de senaste fem åren framgår av tabellen nedan. Sedan fastbränslepannan installerades 2016 har utsläppen av koldioxid halverats medan utsläppen av svavel och NO_x har ökat. Utsläppsnivåerna för dessa är dock fortfarande relativt små.

Utsläppsmängder av stoft, svavel, NO_x, NMVOC och CO₂ från produktionsprocessen vid Waggeryd Cell till luft under åren 2013-2017

	Enhet	2013	2014	2015	2016	2017
Stoft	ton/år	34	34	30	30	30
Svavel	kg/år	89	88	92	940	2800
NO _x	ton/år	15	15	16	28	46
NMVOC	ton/år	86	80	69	61	66
CO ₂	ton/år	16600	16400	17300	14500	8360

Buller

Buller från verksamheten uppstår i första hand från flingtorken samt från transporter till och från anläggningen. Bullertillskottet från trafiken på omkringliggande vägar utgör en betydande del av den totala ljudnivån i omgivningen. Transporterna till och från anläggningen sker via E4 och anslutningsväg till produktionsanläggningen från denna.

Bullermätning bestående av närfältsmätningar och beräkningar till närmaste bostäder har utförts under våren 2018. Rapporten är en bilaga till den tekniska beskrivningen. Rapporten visar att nuvarande bullervillkor innehålls. Detta innebär att den ekvivalenta bullernivån uppgår till 45 dB(A) alla tider på dygnet. Begränsningsvärdet för natt är satt till 45 dB(A) nattetid kl. 22.00-07.00. Närmaste bostadshus är beläget på ett avstånd på ca 160 m till närmast bullrande källa.

Bullernivån från produktionsverksamheten förväntas inte påverkas av den planerade produktionsökningen.

Transporter

Sågverksflis, kemikalier och biobränsle transporteras till produktionsanläggningen med lastbil. Utleveranser av producerad massa sker till 70 % på järnväg och 30 % med lastbil. Uttransport av avvattnat slam och aska sker med lastbil.

Interna transporter inom området sker för förflyttningar av flis, massa och restprodukter.

2011 tilldelades Waggeryd Cell godstransportrådets pris "Årets lyft" för intelligenta och hållbara transportlösningar.

Miljörisker

Bolaget utför riskanalyser för olycksfall med miljöpåverkan vid nya installationer och nya kemikalier. Riskanalyserna visar på små risker och liten sannolikhet för olycka.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöeffekter och konsekvenser av den ansökta verksamheten på omgivningen redovisas i en av Embreco AB upprättad miljökonsekvensbeskrivning.

Utsläpp till vatten

Råvatten för produktionsändamål tas från Lagan. Kylvatten och det överskott av råvatten som ej används i processen leds till recipienten, Stödstorpaån, utan vidare behandling (opåverkat fränsett en liten temperaturhöjning). Sanitært avloppsvatten leds till det kommunala reningsverket i Skillingaryd. Dagvatten från området leds till Stödstorpaån. En dagvattendamm för utjämning och viss avskiljning av suspenderat material är under konstruktion.

Processavloppsvattnet leds i nuläget, efter långtgående biologisk behandling som vid behov kompletteras med kemisk behandling i det interna reningsverket, till Stödstorpaån. Inget utsläpp av orenat eller delvis renat processavloppsvatten sker. Reningsprocessen kommer att vid behov kompletteras med större behandlingsvolymer och eventuellt också nya processteg. Optimering av reningsprocessen sker kontinuerlig vilket leder till mindre variationer och lägre utsläpp.

Flyttning av utsläppspunkten från nuvarande läge i Stödstorpaån till en punkt eller sträcka i Lagan planeras i syfte att minska effekterna av utsläppet av renat processavloppsvatten på recipienten.

Utsläppen till vatten vid det sökta framtidsalternativet bedöms öka något med avseende på TOC men vara likartade avseende fosfor och suspenderat material vid jämförelse med nollalternativet, dvs nuvarande tillståndsgivna produktions- och utsläppssituation.

Utsläpp till luft

De framtida förändringarna bedöms medföra något ökade utsläpp till luft vad avser koldioxid via transporter till och från produktionsanläggningen. Utsläppen av kväveoxider från transporter bedöms däremot komma att minska som en följd av förbättrad teknik avseende avgasrening. Utsläppen till luft från produktionsprocessen förväntas i princip förbli oförändrade vid framtidsalternativet. Utsläppen av lukande ämnen bedöms inte komma att påverkas negativt av förändringarna.

Restprodukter

Den huvudsakliga restprodukten vid produktionsanläggningen är spån och fiberslam från reningsverket. Sedan 2016 används dessa i stor utsträckning som bränsle i fastbränslepannan.

Transporter

Antalet transporter av råvara, kemikalier och produkt kommer att öka med ökad produktion. Större delen av uttransporterna av massa sker dock fortsatt med järnväg och båt.

Buller

Buller från anläggningen härrör främst från flingtorken samt från transporter. Bullernivåerna innehålls vid nuvarande produktionsnivå och en framtida ökad produktionsnivå förväntas inte resultera i någon markant skillnad avseende buller.

Hushållning med naturresurser

Vedråvaran, sågverksflis, är en restprodukt från tillverkning av sågade trävaror. Produktionsprocessen av CTMP-massa är mycket resurseffektiv avseende vedråvara. Omkring 94 % av råvaran återfinns i produkten. Då den huvudsakliga restprodukten (spån), förbränns ökar indirekt nyttjandegraden ytterligare.

Det fiberslam som produceras i reningsverket förbränns också i fastbränslepannan och den producerade askan återförs till skogsbruket genom ett samarbete med Sveaskog. Övriga avfallsslag sorteras för bästa möjliga återvinning

Säkerhetsrapport

Verksamheten omfattas inte av lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Tillåtlighet

Nedan redovisas hur Waggeryd Cell uppfyller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.

Kunskapskravet

Verksamheten har varit i drift i många år. Waggeryd Cell har därför erfarenhet och ingående kunskaper om den verksamhet som ansökan avser. Driftspersonalen utbildas fortlöpande i miljö- och teknikfrågor. Skriftliga rutiner och instruktioner finns. När bolagets egna resurser inte räcker till anlitas utomstående expertis, såsom när det nu har gällt att utreda miljökonsekvenserna av verksamheten. Waggeryd Cell har därmed den kunskap om verksamheten och dess verkningar som krävs för att uppfylla kunskapskravet.

Försiktighetskravet, inklusive bästa tillgängliga teknik

Waggeryd Cell anser sig vidta de skyddsåtgärder och utsläppsbegränsande åtgärder som är rimliga för den ansökta verksamheten. Bolaget anser sig använda bästa tillgängliga teknik. I den tekniska beskrivningen redovisas hur verksamheten följer begränsningsvärdena i de BAT-slutsatser som gäller för industriutsläppsverksamheten. Åtgärder utöver vad bolaget genomfört eller planerar bedöms inte vara rimliga enligt 2 kap. 7 § miljöbalken.

Produktvalskravet

Kemiska produkter används framför allt i tillverkningsprocessen och i avloppsreningssystemen. Inom Waggeryd Cell finns ett system för bedömning av de kemiska produkter som används eller avses användas inom verksamheten.

I aktuell tillverkningsprocess är det i nuläget inte möjligt att substituera några av kemikalierna. Förändringar kan dock komma på sikt.

Med hänvisning till ovanstående anser Waggeryd Cell att produktvalskravet därmed är uppfyllt.

Hushållnings- och kretsloppskravet

Som anges ovan möjliggör användning av BCTMP en lägre fiberanvändning vid pappersproduktion, vilket medför besparingar avseende såväl råvara som energi vid transporter. Utnyttjandegraden av vedråvara vid tillverkning av CTMP-massa är mycket hög, omkring 94 %. Hushållning med råvaran förbättras ytterligare av att råvaran vid Waggeryd Cell, sågverksflis, uppkommer vid tillverkning av sågade trävaror och därmed redan är en restprodukt.

Den specifika vattenförbrukningen vid produktionsprocessen är låg. Effektiv återanvändning av vatten sker genom ett så kallat motströmsförfarande där återanvänt vatten nyttjas i de första processtegen och renat råvatten endast används i de sista stegen.

Produktionsprocessen är energikrävande men den specifika elförbrukningen (MWh/ton massa) har under de senaste 15 åren i princip halverats. Förbrukningen av fossilt bränsle har minskat signifikant sedan fastbränslepannan togs i drift 2016. Waggeryd Cell har ett energiledningssystem och arbete pågår kontinuerligt för att minska energiförbrukningen i såväl produktionsprocess som övriga delar av verksamheten. Återvinningsgraden av ånga inom produktionsprocessen är hög, omkring 70 %.

Innan fastbränslepannan togs i drift 2016 utgjordes de största restproduktfraktionerna av spån och fiberslam från reningsprocessen. Numera används dessa till stor del som bränsle i pannan och de mängder som körs iväg har minskat signifikant. Det fiberslam som fortsatt transporteras bort används för täckning av deponi.

Askan från förbränningen i fastbränslepannan återförs till skogsmark genom ett samarbete med Sveaskog.

Den största fraktionen av farligt avfall utgörs av avfallsolja som omhändertas av Stena Recycling.

Lokaliseringskravet

Lokaliseringen av verksamheten är ändamålsenlig och väl etablerad. Verksamheten bedrivs inom ett för ändamålet planlagt område. Den ansökta verksamheten strider därmed inte mot gällande planbestämmelser.

Miljö kvalitetsnormer

I miljökonsekvensbeskrivningen redogörs för relevanta miljö kvalitetsnormer och verksamhetens påverkan på dessa. Den ansökta verksamheten med ändrad utsläppspunkt från Stödstorpaån till Lagan bedöms inte påverka någon kvalitetsfaktor negativt. Den ansökta verksamheten förväntas tydligt förbättra möjligheterna att uppnå kvalitetskraven (mkn) i Stödstorpaån.

Slutsats angående tillåtligheten

De förpliktelser som följer av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är enligt Waggeryd Cells uppfattning uppfyllda och den ansökta verksamheten är därmed tillåtlig.

Tillämpning av 16 kap. miljöbalken

Tidsbegränsning av tillståndet

Waggeryd Cell anser inte att det finns behov av att tidsbegränsa tillståndet. Verksamheten är inte av sådant slag att den enligt förarbetena till miljöbalken kan ge anledning till en tidsbegränsning.

Säkerhet för återställningsåtgärder

Waggeryd Cell anser inte att det finns anledning att föreskriva att bolaget ska ställa säkerhet för kostnader för återställningsåtgärder.

Fullgörande av skyldigheter

Waggeryd Cell anser sig ha fullgjort sina skyldigheter enligt tidigare tillstånd och i övrigt enligt 16 kap. 6 §.

Behov av andra anläggningar

Verksamheten bedrivs inom ett väl etablerat område. Några andra anläggningar torde inte behövas för att den ansökta verksamheten ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.

Verkställighetsförordnande

Bolaget hemställer om verkställighetsförordnande för att ett eventuellt överklagande inte ska fördröja bolagets möjlighet att ta tillståndet i anspråk samma dag som det meddelas.

INKOMNA YTTRANDEN

Naturvårdsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Havs- och vattenmyndigheten och Kammarkollegiet har avstått från att yttra sig i målet.

Trafikverket har anfört bl.a. följande. Trafikverket tidigare tagit del av och yttrat sig i ärendet 2018-07-19 (TRV 2018/78695). Trafikverket ställde då bland annat krav på att bolaget skulle redovisa hur de arbetar med transporter till och från anläggningen samt redovisa antalet transporter i nuläge och efter utökad produktion. Denna information saknas fortsatt i det underlag Trafikverket tagit del av. Trafikverket hänvisar till sitt tidigare yttrande och har inget mer att tillägga i ärendet.

Länsstyrelsen i Jönköpings län avstyrker tillstånd i sin helhet och anför bl.a. följande.

Länsstyrelsen avstyrker bolagets ansökan om utökad produktion med hänvisning till att en produktionsökning kommer medföra att statusen i Lagan: Lillån - Stödstorpaån riskerar att ytterligare försämrats för kvalitetsfaktorn näringsämnen samt att

möjligheterna att nå miljökvalitetsnormen i Lagan: Lillån — Stödstorpaån kommer att äventyras.

Påverkan på miljökvalitetsnormen

Genom att ändra utsläppspunkten för Waggeryd Cell kommer den nuvarande recipienten Stödstorpaån nedre (VISS MS_CD: WA36673564) avlastas med avseende på fosforbelastning, vilket är positivt. Den nya recipienten är vattenförekomsten Lagan: Lillån-Stödstorpaån (VISS MS_CD: WA28257720). Denna vattenförekomst har idag måttlig ekologisk status. Miljökvalitetsnormen (MKN) för Lagan: Lillån-Stödstorpaån anger att för de kvalitetsfaktorer som inte nådde god status 2015 (konktivitet, flödesförändringar och näringsämnen samt biologiska kvalitetsfaktorer som indikerar näringsämnespåverkan) ska god status uppnås senast 2021.

För att nå god status gällande näringsämnen behöver fosforbelastningen på vattenförekomsten enligt VISS minska med 330 kg. Denna siffra utgår från data för perioden 2007 - 2012. Efter 2012 har halterna ökat 4 - 5 µg/l räknat som sexårsmedelvärde varför belastningen bör minskas ytterligare. Delvis kan ökningen förklaras med ökade halter i Lagan uppströms Stödstorpaåns inflöde.

Bland de åtgärder som i VISS anges som möjliga för att reducera näringsämnesbelastningen finns åtgärden Ökad fosforrening i Stödstorpaån nedre (ID: VISSMEASURE0349898). Mer specifikt handlar denna åtgärd om ökad fosforrening av processvattenutsläpp från pappersmassaindustri.

Vid pågående karakterisering för perioden 2013 - 2018 är statusen för näring fortsatt måttlig status för Lagan: Lillån - Stödstorpaån. Referensvärdet är beräknat till 12,5 µg/l och halterna för perioden 2013-2017 är 37,8 µg totalfosfor per liter baserat på 60 mätvärden.

Totalfosforhalterna har under de senaste åren ökat i Lagan nedströms Stödstorpaåns inlopp. Räknas även första halvåret 2019 in i beräkningen av sexårsmedel uppgår halten till 39 µg/l. Klassgränsen mellan måttlig och otillfredsställande status gällande totalfosfor är 42 µg Tot-P/l. Med en ökning av fosforhalten med 3µg/l som Waggeryds Cell anger i kompletteringen nås denna klassgräns.

Ett nytt tillstånd enligt ansökan (250 000 ton, domstolens anm.) kommer alltså leda till ökade fosforutsläpp från Waggeryd Cell vilket innebär att statusen i Lagan: Lillån - Stödstorpaån riskerar att försämrats för kvalitetsfaktorn näringsämnen, och att möjligheterna att nå miljökvalitetsnormen i Lagan: Lillån - Stödstorpaån kommer äventyras. Enligt miljöbalken (MB) 5 kap. 4 § gäller att vid prövning för ett nytt tillstånd och vid omprövning av tillstånd ska de bestämmelser och villkor beslutas

som behövs för att verksamheten inte ska medföra en sådan försämring eller ett sådant äventyr. Waggeryd Cell behöver alltså genomföra åtgärder för att minimera risken för försämring och för att inte äventyra möjligheterna att MKN för vatten ska kunna uppnås i Lagan: Lillån-Stödstorpaån. I detta fall innebär det att åtgärder behöver vidtas som minskar fosforbelastningen i sådan omfattning att god status för kvalitetsfaktorn näringsämnen kan uppnås.

Eftersom bolaget har redovisat att det inte finns några åtgärder att vidta för att minska utsläppet av fosfor så att vattenförekomsten uppnår god status bedömer Länsstyrelsen att två alternativ återstår. Det ena alternativet är att bolaget anpassar sin produktionsnivå och därmed fosforbelastningen så att MKN inte äventyras. Det andra alternativet är att frågan om undantag från 5 kap. 4 § MB tas upp av mark- och miljödomstolen.

För det fall att mark- och miljödomstolen kommer fram till att tillstånd ändå kan ges framför länsstyrelsen följande synpunkter rörande villkor för kondensvatten, buller, kemikalier, efterbehandling samt verkställighetsförordnande och deldom.

Kondensvatten

Länsstyrelsen anser att villkor 2 i nuvarande tillstånd fortsatt ska gälla.

Villkor 6

Till villkoret om buller ska läggas en mening om att:

Begränsningsvärdet nattetid ska sänkas till 40 dB(A) 2 år efter det att denna dom vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen anser att bolaget bör arbeta för att komma ner till utomhusvärden på 40 d(BA) nattetid. Bolaget bör få en viss tid på sig, förslagsvis 2 år, för att genomföra de åtgärder som krävs för att nå nattvärdet.

Villkor 8

Villkoret ska ändras till följande lydelse:

Bolaget ska i den årliga miljörapporten redovisa vilka överväganden som ligger bakom beslut att införa nya processkemikalier och byta ut tidigare använda processkemikalier mot nya. Vidare ska bolaget redovisa vilka riskminskningsåtgärder som vidtagits under året i syfte att fasa ut förekommande särskilt farliga ämnen (bilaga 17 i Reach-förordningen) samt prioriterade ämnen enligt vattendirektivet, miljömålet Giftfri miljö och Agenda 2030.

Villkor 9

Länsstyrelsen noterar att det skett en felskrivning i bolagets yrkande.

Villkoret ska ha följande lydelse:

Komplexbildare av typ DTPA, EDTA och NTA eller en blandning av dessa får inte användas i större mängd, räknat som 100 % syra, än 1,2 kg/t massa. Det åligger bolaget att så långt produktkvalitet och andra omständigheter medger ytterligare begränsa användningen av komplexbildare.

Villkor 12

Villkoret ska ändras till följande lydelse:

Om verksamheten i sin helhet eller i någon del upphör ska detta i god tid dessförinnan anmälas till tillsynsmyndigheten. Eventuella kemiska produkter och farligt avfall ska tas om hand på ett sådant sätt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Verksamhetsutövaren ska vidare i samråd med tillsynsmyndigheten utreda om förorenade områden, inklusive byggnader, finns på platsen och i sådant fall ska verksamhetsutövaren ansvara för att avhjälpandeåtgärder vidtas.

Verkställighetsförordnande

Bolaget har beskrivit de företagsekonomiska fördelarna med att påbörja verksamheten innan domen vunnit laga kraft. Bolaget har dock inte beskrivit dessa fördelar i förhållande till den påverkan på miljön som sker under tiden frågan slutligt avgörs. Länsstyrelsen kan konstatera att kvalitetsfaktorn näringsämnen riskerar att försämrans och att miljökvalitetsnormen i vattenförekomsten riskerar att äventyras vid ökad produktion och kan därför inte tillstyrka en verkställighet.

Bolagets yrkande om deldom

Länsstyrelsen avstyrker bolagets yrkande om deldom.

Länsstyrelsen kan konstatera att kvalitetsfaktorn näringsämnen riskerar att försämrans och att miljökvalitetsnormen i vattenförekomsten riskerar att äventyras vid ökad produktion och kan därför inte tillstyrka en deldom.

Övrigt

I villkor om begränsningsvärden för utsläpp till vatten och luft samt villkor om buller ska anges att bolaget inom 10 arbetsdagar, efter det att bolaget konstaterat att någon parameter har överskridits, ska underrätta tillsynsmyndigheten och redovisa vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som bolaget vidtagit eller ämnar vidta för att överskridandet inte ska upprepas. Det ska också anges att ett årsmedelvärde för utsläpp av behandlat processavloppsvatten aldrig får överskridas.

Miljö- och byggnämnden i Vaggeryds kommun tillstyrker tillstånd till vattenverksamhet för anläggande av ny ledning i Stödstorpaån och Lagan för utsläpp av renat processavloppsvatten i Lagan.

Miljö- och byggnämnden konstaterar att Waggeryd Cell AB:s utsläpp av renat processavloppsvatten, bidrar till att miljö kvalitetsnormen god ekologisk status inte uppnås i mottagande och nedströms liggande vattenförekomster. Miljö- och byggnämnden anser att utsläppta halter totalfosfor är höga.

Miljö- och byggnämnden anser att bullerfrågan ska beaktas vid alla förändringar i verksamheten, inte bara vid installation av ny processutrustning. Det vore önskvärt att Naturvårdsverkets riktvärden för buller från industri klaras vid bostäder. Nämnden anser även att flisning av bränsleved ska villkoras till dagtid under vardagar.

Miljö- och byggnämnden vill informera om att det emellanåt upplevs oönskad lukt vid gamla E4:an och cykelvägen i höjd med passage över Stödstorpaån och något söderut, öster om bolaget.

Lagans Vattenråd tillstyrker ansökan om utökad produktion av CTMP-massa till 250 000 ton/år och om deldom meddelas till 200 000 ton år 2019. Vattenrådet har ingen erinran mot att verkställighetsförordnade lämnas. Beträffande utsläppet av processavloppsvattnet bör det fördelas med dysor.

SÖKANDENS BEMÖTANDE

Reviderat yrkande

Waggeryd Cell reviderar först sitt yrkande vad avser deldom för produktionen under innevarande år. Mot bakgrund av att elleveranserna under 2019 är begränsade och inte räcker till för produktion av 200 000 ton så hemställer bolaget att mark- och miljödomstolen i deldom i stället lämnar tillstånd att under 2019 producera 180 000 ton. Kapaciteten att leverera el kommer att vara utbyggd under 2020.

Waggeryd Cell reviderar vidare, efter närmare beräkningar av anläggningens produktionskapacitet, sitt yrkande om ansökt mängd fr.o.m. 2020 till 225 000 ton per år i stället för 250 000 ton.

Waggeryd Cell reviderar slutligen sitt förslag till villkor avseende mängden av utsläpp av fosfor från 3,5 kg/d till 3,0 kg/d. Det är åtgärder som inom ramen för bolagets kontinuerliga förbättringsarbete vidtagits under 2018 och 2019 som givit lägre utsläpp och möjliggjort att det yrkade villkoret kan sänkas. Vilka åtgärder som vidtagits redovisas nedan.

Trafikverkets yttrande

Beträffande Trafikverkets synpunkter på redovisning av transporterna hänvisar bolaget till miljökonsekvensbeskrivningen.

Länsstyrelsens yttrande

Waggeryd Cell vidhåller sitt yrkande om tillstånd till ökad produktion. Om det ansökta tillståndet lämnas kommer utsläppspunkten att flyttas från Stödstorpaån till Lagan och förhållandena i den förra kommer att förbättras och i den senare kommer de totala utsläppen som framgår ovan att minska något.

Med ovan redovisat reviderat villkorsförslag avseende fosfor till 3,0 kg/d som årsmedelvärde motsvarar det ett maximalt årligt utsläpp av 1,1 ton fosfor. Detta är mindre än det faktiska utsläppet av fosfor 2017 och 2018 (1,2 ton) och i samma storleksordning som utsläppet 2013, 2014 och 2015 (1,1 ton).

Ett maximalt utnyttjat tillstånd på 1,1 ton fosfor/år (3,0 kg/dygn) ger jämfört med 2017 och 2018 en minskning med 0,1 ton fosfor. Vid medelvattenföring i Lagan nedströms Stödstorpaån motsvarar detta en minskning i fosforhalt med 1 µg P/1.

I samband med ovanstående bör också nämnas att länsstyrelsen tolkat Waggeryd Cells kompletteringar 2019-03-29 som att den ansökta produktionen skulle leda till en ökning av fosforhalten i Lagan nedströms Stödstorpaån med 3µg/1. Waggeryd Cell vill förtydliga att 3 µg P/1 motsvarar skillnaden mellan ett utsläpp av 1 ton/år och ett av 1,3 ton/år vid medelvattenföring. Utsläppet har sedan 2003 varierat mellan 0,8 och 1,2 ton/år med en generell ökning med den ökande produktionen av massa. Det angivna värdet 1 ton fosfor/år kan sägas representera ett medelutsläpp av fosfor under den tiden. Det angivna värdet 1,3 ton fosfor/år är villkoret i det nuvarande tillståndet. De faktiska av bolaget redovisade utsläppen anges i ansökan samt uppdaterat nedan. Sedan ansökningshandlingarna upprättades hösten 2018 har kompletta data från 2018 års utsläpp tillkommit. År 2017 och 2018 har utsläppet uppgått till 1,2 ton fosfor/år.

Waggeryd Cell konstaterar liksom länsstyrelsen att det är positivt att den nuvarande recipienten Stödstorpaån avlastas med avseende på fosforbelastning tack vare den planerade ändrade utsläppspunkten. Genom denna åtgärd kommer god status att uppnås i Stödstorpaån.

Vad avser länsstyrelsens yttrande i övrigt är det inte helt tydligt för Waggeryd Cell vilket underlag länsstyrelsen bygger sina påståenden på. Bolaget tar nedan upp några exempel där länsstyrelsens uppgifter inte är transparenta och där bolaget inte ser hur länsstyrelsens resonemang hänger ihop. Bolaget redovisar sedan hur det ser på situationen.

Påverkan på miljökvalitetsnormen - angående recipient

Länsstyrelsen konstaterar att den nuvarande recipienten (Stödstorpaån) avlastas från utsläppet och att den nya recipienten är Lagan nedströms Stödstorpaåns utlopp.

Waggeryd Cell vill förtydliga att Lagan inte är en "ny" recipient, utan ån har tidigare via Stödstorpaån tagit emot utsläppet av renat processvatten.

Angående Waggeryd Cells andel av fosforbelastningen

Länsstyrelsen anger, med hänvisning till SMHI:s vattenwebb, att Waggeryd Cell står för 88 % av fosforbelastningen efter att bakgrundsbelastningen tagits bort.

Waggeryd Cell finner inte den angivna siffran i SMHI:s vattenwebb, varken som angivet värde eller efter beräkningar. Waggeryd Cell antar att det angivna värdet 88 % av belastningen gäller Stödstorpaån och inte Lagan. Stödstorpaån kommer enligt vad som anges i ansökan att avlastas från fosforutsläppet.

Angående åtgärd för god status

Länsstyrelsen anger att enligt VISS (förvaltningscykel 2007-2012) behöver fosforbelastningen minska med 330 kg för att god status gällande näringsämnen ska uppnås.

Det framgår inte av länsstyrelsens yttrande eller i VISS hur 330 kg fosfor beräknats. Beräknat på medelvattenföring i Lagan på ca 3 m³/s motsvarar detta en haltsänkning på 3,5 µg/l vilket inte är tillräckligt för att uppnå god status.

Angående möjliga åtgärder i VISS

Länsstyrelsen anger vidare, med hänvisning till VISS (VISSMEASURE0349898), att bland de åtgärder som anges som möjliga är ökad fosforrening av processvattenutsläpp från pappersmassaindustri.

Enligt "VISS-Hjälp Åtgärder Åtgärdsfas" är åtgärdsförslagen inlagda av länsstyrelserna. Formuleringen "möjlig" förefaller inte bygga på vare sig någon teknisk eller ekonomisk analys.

Vad avser länsstyrelsens kommentarer angående ökning av fosforhalter har Waggeryd Cell följande uppfattning och utgår från länsstyrelsens diagram.

En ökning av fosforhalter förefaller ha skett efter 2016, vilket är tydligt åtminstone vid provtagningsstation 40 - Lagan nedströms Fågelforsdammen. Förändringar efter 2016 vid station 41 - Lagan nedströms Stödstorpaån är mindre tydlig. Det framgår inte tydligt hur urval och beräkningar har gjorts i VISS och av länsstyrelsen, men nedan redovisas bolagets tolkning med kommentarer.

Länsstyrelsen presenterar i yttrandet beräkningar som bygger på ny data för fosforhalt och som ingår i karaktärisering av status i Lagan för perioden 2013-2018. Länsstyrelsen medräknar även data från första halvan av 2019 och presenterar diagram för fosforhalt för station 41 - Lagan nedströms Stödstorpaån och 40 - Lagan nedströms Fågelforsdammen. För station 41 presenteras sexårsmedelvärden och för station 40 treårsmedel. Om Waggeryd Cell tolkat statusklassningen rätt ingår den senare provpunkten geografiskt i vattenförekomsten men data används inte för statusklassningen. Waggeryd Cell kan dock inte se att det skulle göra någon större skillnad i bedömningen av ekologisk status avseende näringsämnen om station 40 räknats med. Waggeryd Cell finner det däremot svårt att följa resonemanget om ökning av fosforhalt i station 41.

Diagrammet på sid 2 i länsstyrelsens yttrande visar mätresultat från provtagningar på station 41 som sker varannan månad. Variationen i fosforhalter är stor, och sexårsmedelvärdet jämnar ut toppar och dalar. Förändringar över tid av sexårsmedelvärdet (36 mätningar) beror dels på vilka nya mätresultat som räknas in i medelvärdet, dels på vilka tidigare mätningar som faller bort. Den observerade ökningen i sexårsmedelvärde mellan december 2018 och juni 2019 som länsstyrelsen presenterar är, enligt bolagets tolkning, lika mycket en konsekvens av att tillkommande halter blivit högre som att en period med något lägre halter innan sexårsperioden fallit bort. Waggeryd Cell motsäger inte att det kan finnas en ökande trend, men vill understryka att underlagsmaterialet för att konstatera att halterna ökar är litet, och att tolkning av trender för kortare tid än de sex år som medelvärdet bygger på bör göras med försiktighet.

I fallet station 40 Lagan nedströms Fågelforsdammen har länsstyrelsen valt att presentera treårsmedelvärde för att belysa trenden i fosfor- och TOC-halt. Med denna metod kan förhöjda halter påvisas från 2016/2017 till 2019. Det framgår inte varför man i detta fall väljer treårsmedelvärde (sexårsmedelvärde i fallet station 41 ovan). Att de uppmätta halterna ökat verkar dock stämma, åtminstone finns flera tillfällen med registrerat höga halter.

En omständighet som bör beaktas i detta sammanhang är att Fågelforsdammens vattennivå sänktes 2016 för underhåll av anläggningen i dammens utlopp. Detta bör vägas in i tolkningen av de högre fosforhalterna efter 2016.

Data från station 38 - Lagan nedströms Skillingaryd ingår enligt VISS i bedömningen av status. Det finns inget motsvarande resonemang om ökade fosforhalter som i station 41 i länsstyrelsens yttrande.

Oavsett ovanstående så har bolaget i ansökan yrkat samma villkor som gäller vid nuvarande tillstånd, d.v.s. ett högsta utsläpp av 3,5 kg/dygn som såväl månadsmedelvärde som årsmedelvärde, och i denna skrift reviderat villkorsförslaget till 3,0 kg/d som årsmedelvärde. En konsekvens av ett strängare villkor som bolaget inte har möjlighet att uppfylla på annat sätt än att minska produktionen - tvärtemot bolagets behov av att öka den - är att inte ta ett nytt tillstånd i anspråk utan att fortsätta driften med stöd av nu gällande tillstånd och villkor. Vid ett avslag av ansökan avser bolaget inte heller att lägga ned ledningen för en ändrad utsläppspunkt och förhållandena i Stödstorpaån och Lagan kommer därmed att vara oförändrade.

Ett tillstånd till ökad produktion med strängare villkor än i nu gällande tillstånd och med faktiska utsläpp som är lika eller något lägre jämfört med de senaste åren medför således i praktiken inte någon försämring för vattenförekomsten och inte heller en sänkning till en lägre status - från måttlig till otillfredsställande.

Waggeryd Cell är medvetet om de krav som ställs i lagstiftningen, men anser att det är nödvändigt att balansera förhållandena i recipienten och produktionen vid etablerade välfungerande enheter. En alltför sträng syn på vattendirektivet - som för övrigt är under översyn - och alltför matematisk syn på de värden som anges för klassningar och miljö kvalitetsnormer medför sådana konsekvenser för samhället att det måste förhålla sig balanserat vid bedömningen av befintliga verksamheter, parallellt med arbetet med att förbättra situationen i många vattenförekomster.

Ansökan ska prövas enligt den lagstiftning som gällde t.o.m. 2018. Det har betydelse främst för frågan om eventuell påverkan på miljö kvalitetsnormer. Utsläpp av fosfor från den ansökta verksamheten avser i första hand miljö kvalitetsnormer för ekologisk status. Utsläpp av fosfor ska inte kopplas till kemisk ytvattenstatus som berörs av de strängare regler som gäller gränsvärdesnormer enligt den lagstiftning som ska tillämpas i detta ärende. Waggeryd Cells uppfattning är således att bedömningen av vilka krav på skyddsåtgärder och försiktighetsmått som ska ställas på den utökade verksamheten ska göras enligt 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken, d.v.s. den vanliga skälighetsavvägningen mellan nytta och kostnad. Det finns enligt Waggeryd Cells bedömning inte behov av att ställa längre gående krav än enligt första stycket 2 kap. 7 § miljöbalken eller att anse att verksamheten av miljömässiga skäl inte är tillåtlig.

Trots att ansökan inte ska prövas enligt de strängare regler som trädde i kraft den 1 januari 2019 vad avser miljö kvalitetsnormer i vatten, finns det skäl att titta närmare på vad som anges i förarbetena till lagändringen för att få perspektiv på miljö kvalitetsnormernas betydelse i tillåtlighetsfrågan. Av författningskommentaren till 5 kap. 4 § miljöbalken i prop. 2017/18:243 (avsnitt 22.1) anges följande om vad det innebär att "äventyra".

"Vidare ska en förändring inom en klassgräns, t.ex. inom måttlig status, inte i sig anses äventyra möjligheterna att uppnå rätt kvalitet på vattenmiljön, i vart fall så länge inte ny praxis från EU-domstolen säger något annat. En bedömning måste göras av den sammantagna effekten och hur den inverkar på möjligheten att nå rätt status eller potential."

"Med "äventyra" avses att det ska vara fråga om ett risktagande av en sådan dignitet att Sveriges möjlighet att uppfylla ramdirektivets krav hotas så allvarligt att risken måste betraktas som oacceptabel."

Utifrån ovanstående är det för Waggeryd Cell uppenbart att ett tillstånd till ökad produktion med i princip oförändrade utsläpp i Lagan och höjning av statusen till god i Stödstoppan inte innebär ett hinder på sätt som avses i 5 kap. 4 § miljöbalken.

Om mark- och miljödomstolen kommer fram till att tillstånd kan ges har länsstyrelsen framfört följande synpunkter.

Kondensvatten - Länsstyrelsen anser att villkor 2 i nuvarande tillstånd fortsatt ska gälla.

Waggeryd Cell anser att villkoret kan vara kvar.

Villkor 6 - Till villkoret om buller ska läggas en mening om att: Begränsningsvärdet nattetid ska sänkas till 40 dB(A) 2 år efter det att denna dom vunnit laga kraft. Länsstyrelsen anser att bolaget bör arbeta för att komma ner till utomhusvärden på 40 dB(A) nattetid. Bolaget bör få en viss tid på sig, förslagsvis 2 år, för att genomföra de åtgärder som krävs för att nå nattvärdet.

Waggeryd Cell bestrider kravet. Bolaget har redovisat planerade åtgärder i sin kompletteringsskrift 2019-03-29 vilka kommer att sänka bullernivån från verksamheten, men det går inte att utgå från att åtgärderna sänker den ekvivalenta bullernivån så att 40 dBA kan klaras. Waggeryd Cell vill också erinra om att mot bakgrund av att omgivningsbullret domineras av trafikbuller från bl.a. E4:an så kommer sannolikt åtgärderna inte att medföra någon praktisk förändring i bullernivån vid närliggande bostäder.

Villkor 8 - Villkoret ska ändras till följande lydelse: Bolaget ska i den årliga miljörapporten redovisa vilka överväganden som ligger bakom beslut att införa nya processkemikalier och byta ut tidigare använda processkemikalier mot nya. Vidare ska bolaget redovisa vilka riskminskningsåtgärder som vidtagits under året i syfte att fasa ut förekommande särskilt farliga ämnen (bilaga 17 i Reach-förordningen) samt

prioriterade ämnen enligt vattendirektivet, miljömålet Giftfri miljö och Agenda 2030.

Waggeryd Cell medger den ändrade lydelsen.

Villkor 9 - Länsstyrelsen noterar att det skett en felskrivning i bolagets yrkande. Villkoret ska ha följande lydelse: Komplex-bildare av typ DTPA, EDTA och NTA eller en blandning av dessa får inte användas i större mängd, räknat som 100 % syra, än 1,2 kg/t massa. Det åligger bolaget att så långt produktkvalitet och andra omständigheter medger ytterligare begränsa användningen av komplexbildare.

Waggeryd Cell tackar för länsstyrelsens uppmärksamhet.

Villkor 12 - Villkoret ska ändras till följande lydelse: Om verksamheten i sin helhet eller i någon del upphör ska detta i god tid dessförinnan anmälas till tillsynsmyndigheten. Eventuella kemiska produkter och farligt avfall ska tas om hand på ett sådant sätt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Verksamhetsutövaren ska vidare i samråd med tillsynsmyndigheten utreda om förorenade områden, inklusive byggnader, finns på platsen och i sådant fall ska verksamhetsutövaren ansvara för att avhjälpandeåtgärder vidtas.

Waggeryd Cell medger villkoret med undantag för slutet som anger att bolaget ska ansvara för att avhjälpandeåtgärder vidtas. Ansvaret för avhjälpandeåtgärder regleras i 2 kap. 8 § och 10 kap. miljöbalken. Det har funnits verksamhetsutövare på anläggningen före Waggeryd Cell och fördelningen av ansvar för efterbehandling ska ske i enlighet med miljöbalkens ansvarsbestämmelser. Det är inte rimligt att i ett villkor ålägga Waggeryd Cell ett efterbehandlingsansvar utan hänsyn till vare sig andra ansvariga verksamhetsutövare eller till vilken tid som förflutit sedan förorenningen skedde.

Verkställighetsförordnande - Bolaget har beskrivit de företagsekonomiska fördelarna med att påbörja verksamheten innan domen vunnit laga kraft. Bolaget har dock inte beskrivit dessa fördelar i förhållande till den påverkan på miljön som sker under tiden frågan slutligt avgörs. Länsstyrelsen kan konstatera att kvalitetsfaktorn näringsämnen riskerar att försämrats och att miljökvalitetsnormen i vattenförekomsten riskerar att äventyras vid ökad produktion och kan därför inte tillstyrka en verkställighet.

Waggeryd Cell anser inte att det finns anledning att tro att kvalitetsfaktorn näringsämnen försämrats eftersom utsläppet fortsatt kommer att ligga på ca 3 kg fosfor/d

som årsmedelvärde och dessutom kommer förhållandena i Stödstorpaån att förbättras eftersom utsläppspunkten flyttas till Lagan som redan idag tar emot utsläppet från Stödstorpaån.

Bolagets yrkande om deldom - Länsstyrelsen avstyrker bolagets yrkande om deldom. Länsstyrelsen kan konstatera att kvalitetsfaktorn näringsämnen riskerar att försämrans och att miljökvalitetsnormen i vattenförekomsten riskerar att äventyras vid ökad produktion och kan därför inte tillstyrka en deldom.

Waggeryd Cell hänvisar till de skäl som anförs ovan. Det är dessutom för anläggningens framtida överlevnad viktigt att den kan leverera i takt med efterfrågan. Konkurrensen sker på en internationell marknad långt utanför Europa.

Övrigt - I villkor om begränsningsvärden för utsläpp till vatten och luft samt villkor om buller ska anges att bolaget inom 10 arbetsdagar, efter det att bolaget konstaterat att någon parameter har överskridits, ska underrätta tillsynsmyndigheten och redovisa vilka skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som bolaget vidtagit eller ämnar vidta för att överskridandet inte ska upprepas. Det ska också anges att ett årsmedelvärde för utsläpp av behandlat processavloppsvatten aldrig får överskridas.

Waggeryd Cell medger förslaget. Vad avser årsmedelvärdet så är det ett begränsningsvärde för vilket villkorets utformning inte medger något undantag. Av den anledningen behövs inte det av länsstyrelsen yrkade förtydligandet.

Risker för samhällsutvecklingen

Situationen med bokstavligena och stränga tolkningar av bestämmelserna om miljökvalitetsnormer är generellt allvarlig för såväl det svenska näringslivet som möjligheten till utbyggnad av tätorter. Möjligheterna till arbetstillfällen och skatteintäkter påverkas negativt. Bestämmelserna om miljökvalitetsnormer måste tillämpas med balans och omdöme samt utifrån ett helhetsperspektiv med samhällsnyttan som en del i bedömningen. Uttalandena i prop. 2017/18:243 stöder denna uppfattning.

Varför vill eller behöver Waggeryd Cell öka produktionen? BCTMP (Bleached Chemical Thermo Mechanical Pulp) är en mekanisk massa med ett vedutbyte på hela 95 %, vilket innebär att 95 % av tillförd råvara blir säljbar produkt. Detta innebär ett mycket högt utnyttjande av vedråvaran, där exempelvis en blekt kemisk massa har ett utbyte på ca 45 %. Tillverkningsprocessen innebär även att användningen av kemikalier och vatten ligger på en mycket låg nivå. BCTMP-massa är dessutom en produkt som på grund av sina unika egenskaper med fördel används i alla olika förpackningslösningar.

Som exempel kan följande nämnas:

- Alla möjliga olika förpackningslösningar på vätska (Tetra)
- Påsar och bärkassar
- Läkemedelsförpackningar
- Förpackningar för alla möjliga varor
- Försändelse genererade av internethandeln

Ser man till den stadigt ökande internethandeln kombinerad med hela världens ansträngningar att minska användningen av plastförpackningar så innebär detta att efterfrågan på Waggeryd Cells produkter med stor marginal överstiger den idag tillståndsgivna produktionsmängden.

Sammantaget innebär detta att en ökad resurssnål produktion av ett förnyelsebart material hos Waggeryd Cell leder till att användningen av plaster till olika förpackningslösningar kan minska.

Waggeryd Cell anser att det inte är samhällsekonomiskt rimligt att tillstånd inte skulle kunna lämnas till ökad produktion för en verksamhet vars produkter kan bidra i omställningen från plastprodukter, som innehåller samtliga BAT AEL-värden i aktuella BAT-slutsatser, som har låga utsläpp till luft och där den enda invändning mot verksamheten som finns är en oro kring en kvalitetsfaktor i vattenförekomsten.

Vad avser den aktuella kvalitetsfaktorn så innebär dessutom ett avslag av ansökan att verksamheten fortsätter med befintligt tillstånd som dessutom medger ett högre utsläpp av fosfor per dygn och där förbättringen för Stödstorpaån inte kommer att genomföras.

Vad avser klassningen god ekologisk status så skulle den inte uppnås ens om hela Waggeryd Cells verksamhet läggs ner.

Med den ansökta verksamheten kommer Stödstorpaån erhålla god status och Lagan kommer att få en viss minskning av utsläppet av fosfor. Frågan om eventuell påverkan på miljökvalitetsnormer måste hanteras utifrån ett balanserat helhetsperspektiv.

Miljö- och byggnämndens yttrande

Miljö- och byggnämnden har tillstyrkt tillstånd till vattenverksamhet för anläggande av ny ledning i Stödstorpaån och Lagan för utsläpp av renat processavloppsvatten i Lagan.

Waggeryd Cell noterar nämndens tillstyrkan. Bolaget uppfattar också nämndens yttrande i övrigt som att den tillstyrker den ansökta verksamheten, även om den noterar frågan om miljökvalitetsnormer i berörda vattenförekomster.

Miljö- och byggnämnden konstaterar att Waggeryd Cell ABs utsläpp av renat processavloppsvatten, bidrar till att miljö kvalitetsnormen god ekologisk status inte uppnås i mottagande och nedströms liggande vattenförekomster. Miljö- och byggnämnden anser att utsläppta halter totalfosfor är höga.

Waggeryd Cell arbetar kontinuerligt med att sänka halten fosfor. Avloppsvattnet från Waggeryd Cells massatillverkning innehåller de rester från råvaran, flisen, som inte blir pappersmassa. Det är olika organiska ämnen t ex lignin, fettsyror, fenoler, terpenier och metanol. Vattnet innehåller också en del fosfor och den komplexbildare, för närvarande EDTA, som tillsätts i tillverkningen samt en del korta cellulosafibrer.

I reningsverket skiljs fibrerna av med sedimentering och de organiska ämnena bryts ner i en biologisk process som är uppbyggd av två olika biologiska processer. I stort sett alla organiska ämnen bryts ner fullständigt utom lignin och EDTA. Reningsgraden avseende organiska ämnen är >90 %.

De biologiska processerna behöver kväve och fosfor för att fungera. Kväve saknas helt (förutom det som är bundet i EDTA och inte är tillgängligt för bioprocesserna) och måste doseras till avloppsvattnet. Det tillsätts i form av ammoniumsulfat. Fosfor som är i vattnet täcker omkring 1/3 av behovet, resten doseras i form av fosforsyra.

Restprodukterna från de biologiska processerna är koldioxid och vatten (drygt 80 % av de nerbrutna ämnena) samt bioslam. Bioslammet består av mikroorganismer i form av bakterier och mikrodjur. Bioslammet skiljs av i en flotation och en sedimentering. Utgående renat vatten innehåller lignin och EDTA, ev. överdoserad ammonium och fosfat samt en del biomassa som inte gått att skilja av i flotationen och sedimenteringen. Biomassan innehåller 8-10 % kväve och ca 1,5 % fosfor. Ej avskild biomassa ger alltså utsläpp av kväve och fosfor (och även organiska ämnen).

Waggeryd Cell har ständigt jobbat med att hålla utsläppen av både organiska ämnen och närsalter så låga som möjligt. I jämförelse med BAT AEL-värdena ligger Waggeryd Cell på mycket låga utsläpp, se tabellen nedan. På den senaste 10-årsperioden har produktionen fördubblats och även reningsverkets kapacitet men man ser också i nyckeltalen att reningsverket blivit effektivare.

År	2009	2018	2019 (tom okt)	BAT	
COD	11,5	9,2	10,2	12-20	kg/ton massa
N	0,17	0,14	0,15	0,15-0,18	kg/ton massa

P	0,009	0,007	0,005	0,001-0,010	kg/ton massa
SS	0,70	0,65	0,35	0,5-0,9	kg/ton massa
Vattenförbrukning	8,8	7,5	7,3	(9-16)	m ³ /ton massa

Vattenförbrukningen är inte med i BAT-kraven längre utan nämns bara upplysningsvis men detta är en väsentlig faktor för att ha låga utsläpp.

För att kontrollera doseringen av kväve och fosfor har Waggeryd Cell tidigt provat on-line analysatorer. De första generationerna fungerade inte alls. (De är utvecklade för sanitärt avlopp som har helt annan karaktär). I början på 2010-talet hittade Waggeryd Cell en analysator som fungerade acceptabelt och sedan ett par år tillbaka har bolaget bytt till en ännu bättre och som har ganska bra tillförlitlighet. Det har möjliggjort bättre styrning och det är sällan överdosering av kväve och fosfor numera, inte ens vid produktbyten när avloppsvattnets kvalitet ändras. Ännu viktigare för närsaltutsläppen är att inte underdosera för då störs bioprocesserna och restprodukten, bioslam, blir svårare att skilja av i flotationen/ sedimenteringen och med närsaltutsläpp som följd.

Waggeryd Cell har provat alla tillgängliga filtreringstekniker för att införa ett extra reningssteg efter flotationen/sedimenteringen men inget har fungerat. Skivfilter och trumfilter med 10 mikron-duk provades i pilotskala 2010 och sandfilter i pilotskala 2012. Det blev ingen signifikant reduktion av fosfor och som bäst 15 % reduktion av partiklar. 2018 provades ett nyutvecklat mikrofilter från Finland i pilotskala men detta fungerade inte alls. Filtret blev igensatt i stort sett omedelbart. Försöken är dokumenterade i rapporter.

Membranteknik har diskuterats och värderats tillsammans med ledande membranleverantörer men anses ha små förutsättningar att fungera på Waggeryd Cells renade avloppsvatten. För många år sedan gjordes försök med ultrafilter men det blev igensättning av membranen som inte gick att tvätta bort, vilket resulterade i mycket kort och helt orealistisk livslängd på membranen.

Utgående fosfor analyseras dagligen och andelen fosfatfosfor mäts med on-line analysator. I regelbundna kampanjer analyseras löst och partikelbunden fosfor. Det är mycket mindre variationer nu och fosfatfosforhalten ligger på en jämnare lägre nivå jämfört med 2012. Den partikulära fosforhalten är också jämnare men högre om man räknar bort topparna 2012. Den genomsnittliga totalfosforhalten är lägre nu, omkring 0,8 mg/l. 2012 fanns den första fungerande on-line analysatorn för fosfatfosfor i reningsverket men den som finns idag har större tillförlitlighet och möjliggör bättre styrning.

2012 var det samma utformning av bioprocessen som idag men belastningen per m³ reaktorvolym i bioprocessen var lägre. Under sommaren 2018 dubblades volymen i den biologiska aktivslamprocessen och 2019 har luftningskapacitet och kylkapacitet ökats. Det har minskat belastningen per m³ (dock inte till 2012 års nivå) och det genomsnittliga faktiska fosforutsläppet är 2,6 kg P/d hittills 2019 jämfört med 3,2 kg P/d både 2017 och 2018. Dagens produktionsnivå är dessutom något högre än 2017 och 2018.

Om man räknar upp dagens faktiska utsläpp, 2,6 kg P/d, till en produktion på 225 000 årston blir utsläppet 3,3 kg P/d.

Bioprocessen kommer att behöva utökas ytterligare för att klara sökt produktion och då kommer utbyggnaden att dimensioneras med stöd av erfarenheterna från utbyggnaden 2018/2019 så att även bioslammet skiljs av bättre i flotationen och sedimenteringen. Den partikulära fosfor utgör drygt hälften av utsläppt fosfor 2019 och med annorlunda dimensionering bedömer Waggeryd Cell att det faktiska fosforutsläppet kan hållas under 3,0 kg P/d som årsmedelvärde vid en produktion på 225 000 årston, vilket alltså är signifikant lägre än de faktiska utsläppen 2017 och 2018.

Man kan tycka att det skulle vara enkelt att klara en utgående resthalt för fosfor på under 0,5 eller 0,3 mg P/l som de kommunala reningsverken klarar. Men det är lätt att glömma bort att avloppsvattnet från Waggeryd Cells produktion är 30-40 gånger mer koncentrerat än ett typiskt sanitärt vatten. Om man hade spätt ut Waggeryd Cells avloppsvatten 30 gånger hade det säkert gått att klara en resthalt på 0,3 mg P/d, men då hade utsläppet ökat till över 30 kg P/d. Ett lågt vattenflöde och koncentrerade vatten ger låga utsläpp, även om de är svårare att behandla och resthalterna kan synas vara höga.

Vad avser utsläppet av fosfor hänvisar bolaget till vad som anförs gällande länsstyrelsens yttrande.

Miljö- och byggnämnden anser att bullerfrågan ska beaktas vid alla förändringar i verksamheten, inte bara vid installation av ny processutrustning. Det vore önskvärt att Naturvårdsverkets riktvärden för buller från industri klaras vid bostäder. Nämnden anser även att flisning av bränsleved ska villkoras till dagtid under vardagar.

Waggeryd Cell beaktar bullerfrågan vid alla förändringar i verksamheten, men det är främst vid installation av ny utrustning det finns en möjlighet att göra val som medför någon mer betydande skillnad i bullernivå.

Vad avser Naturvårdsverkets riktvärden för buller från industri vid bostäder vidhåller bolaget att det är svårt att göra något åtagande att en viss nivå ska kunna innehållas eftersom det inte går att förutse vilken effekt vidtagna åtgärder kommer att få. Bolaget kan dock informera om att projektet med ångbatterierna pågår och planeras vara klart i maj 2020.

Waggeryd Cell har ingen erinran mot att flisning av bränsleved ska begränsas i villkor till dagtid under vardagar. Det är så flisning sker idag också.

Miljö- och byggnämnden vill informera om att det emellanåt upplevs oönskad lukt vid gamla E4:an och cykelvägen i höjd med passage över Stödstorpaån och något söderut, öster om bolaget.

Waggeryd Cells uppfattning är att lukten härrör från det biologiska slammet i reningsverket. Lukten kan upplevas starkare vid vissa väderförhållanden, t.ex. vid dimma.

FORTSATT SKRIFTVÄXLING

Lagans Vattenråd har inga erinringar mot begärd revidering.

Miljö- och byggnämnden i Vaggeryds kommun står, med anledning av sökandens reviderade yrkande och bemötande, fast vid sitt tidigare yttrande.

Länsstyrelsen i Jönköpings län vidhåller att verksamheten äventyrar möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt miljökvalitetsnormen för ekologisk status och konstaterar att vattenutsläppet från verksamheten senast år 2021 behöver halveras för att inte äventyra miljökvalitetsnormen för ekologisk status i Lagan: Lil-lån -Stödstorpaån (WA28257720). Utsläppsvillkoret för totalfosfor behöver därför begränsas till mindre än 2 kg per dygn.

Genom de ändringar som bolaget gör i sitt yrkande bedömer Länsstyrelsen att risken för en otillåten försämring av kvalitetsfaktorn näringsämnen inte längre föreligger. De reviderade yrkandena tillsammans med den förändrade utsläppspunkten innebär ett något mer gynnsamt läge för Lagan och en förbättring avseende statusen i Stödstorpaån, vilket Länsstyrelsen ser positivt på. Detta är dock inte tillräckligt för att uppfylla kraven enligt 5 kap. 4 § miljöbalken.

Som skäl anförs bl.a. följande.

Miljö kvalitetsnormen

Lagans huvudfåra uppvisar ökade totalfosforhalter från ca 2009. Halterna visar under denna period måttlig status och närmar sig gränsen för otillfredsställande status.

I tidigare yttrande har Länsstyrelsen angett att Waggeryd Cell står för 88 % av fosforbelastningen. Denna siffra avser Stödstorpaån. I Lagan nedströms Stödstorpaån är Waggeryds Cells andel av den antropogena fosforbelastningen enligt SMHI vattenweb drygt 50 %.

I inloppet till Vidöstern utgör Waggeryd Cells andel av totalfosforbelastningen 19 %, en inte obetydlig del av näringspåverkan på Vidöstern. Vidöstern har i senaste sammanvägda statusklassningen för växtplankton fått måttlig status. Parametern för näringspåverkan har varit utslagsgivande för denna klassning.

Det förbättringsbehov i VISS på 330 kg fosfor/år som Länsstyrelsen hänvisar till i tidigare yttrande togs fram 2014 i förvaltningscykel 2 och är beräknat enligt metoden i rapporten "Åtgärder mot övergödning för att nå god ekologisk status - underlag till vattenmyndigheternas åtgärdsprogram" (De fem vattenmyndigheterna i samverkan, Länsstyrelsens (Västmanland) rapportserie 2016:19). Sökande har rätt i att denna belastningsminskning inte var eller är tillräcklig för att nå god status för totalfosfor i Lagan, utan förutsätter att belastningen minskar även i nuvarande recipient Stödstorpaån nedre enligt det förbättringsbehov som samtidigt räknades fram för denna förekomst (860 kg).

En ny statusklassning har genomförts under 2019. Vattenmyndigheterna arbetar just nu med att räkna fram och fördela det förbättringsbehov som föreligger i respektive vattenförekomst, men en sådan färdig beräkning finns just nu inte tillgänglig. För att få en ungefärlig uppfattning av storleksordningen på hur mycket belastningen av totalfosfor behöver minska kan man utgå ifrån följande beräkning. Skillnaden mellan nuvarande halt (39 µg/l) och gränsen för måttlig status (25 µg/l) är 14 µg/l vilket kan anges som 36 % av långtidsmedelvärdet. Den totala fosforbelastningen inklusive bakgrundsbelastning är 2,9 ton enligt SMHI:s vattenweb. För att nå god status behöver den totala fosforbelastningen minska med 36 % (ca 1 ton). Baserat på källfördelningen blir Waggeryds Cells andel/minskningsbeting då ca 550 kg per år. Detta innebär att tillståndsgivet utsläpp av fosfor bör begränsas till mindre än 2 kg per dygn.

Möjlig åtgärd i VISS ska tolkas som ett åtgärdsförslag, och sökanden har rätt i att förslaget inte bygger på någon teknisk eller ekonomisk analys. Den aktuella åtgärden i VISS har den övergripande åtgärds-kategorin *Ökad fosfor/kväverening i industri* och pekar ut att ökad rening med efterföljande belastningsminskning med avse-

ende på fosfor behövs från pappersmassaindustri med utsläpp till vattenförekomsten. Hur denna minskning ska göras och vad som är rimligt att kräva är en fråga som måste avgöras i domstolsprövning.

Statusen för kvalitetsfaktorn näringsämnen är måttlig i Lagan: Lillån-Stödstorpaån. Eftersom det innebär att statusen för en av de fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna därmed är måttlig eller sämre har den ekologiska statusen i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens föreskrift (HVFMS 2013:19) klassificerats som måttlig. Miljökvalitetsnormen för ekologisk status i Lagan: Lillån-Stödstorpaån anger att God ekologisk status ska uppnås senast 2021. Tidsfristen till 2021 gäller för övergödning, konnektivitet och flödesreglering.

Länsstyrelsen kan konstatera att för att nå god ekologisk status med avseende på övergödning i Lagan: Lillån-Stödstorpaån behövs följande:

- totalfosforhalterna måste sänkas från 39 µg/l till 25 µg/l
- belastningen av totalfosfor måste minska med cirka 1000 kg/år

Enligt en bördefördelning som baseras på källfördelningen för vattenförekomsten, bör Waggeryd Cell stå för drygt 50 % av denna belastningsminskning.

Detta innebär att om sökande inte åtgärdar sin del av förbättringsbetinget kommer halten av totalfosfor i vattenförekomsten som lägst kunna bli drygt 30 µg/l (förutsatt att alla andra påverkanskällor åtgärdar sin del av förbättringsbetinget). Länsstyrelsen anser att detta visar att belastningen från verksamheten (både enligt nuvarande tillstånd och med yrkade villkor för nytt tillstånd) äventyrar möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormen i Lagan: Lillån-Stödstorpaån. Det är Länsstyrelsens tolkning att ett sådant äventyrande inte är tillåtet enligt 5 kap. 4 § miljöbalken.

Sökande hänvisar till författningskommentaren (till 5 kap 4 § miljöbalken i prop. 2017/18:243) och hävdar att ett tillstånd enligt ansökan inte är ett hinder på så sätt som avses i 5 kap 4 § miljöbalken, det vill säga man anser att risktagandet i detta fall inte är av sådan dignitet att det är fråga om ett äventyrande i ramdirektivets bemärkelse.

Länsstyrelsen vill här uppmärksamma att i författningskommentaren står även att "ordet äventyra inte avser vilket försvårande som helst. Hanterliga risker - dvs. en risk som bedöms kunna hanteras på ett sätt som gör att det inom ramen för vattenförvaltningen eller genom andra åtgärder fortfarande är möjligt och sannolikt att rätt kvalitet på vattenmiljön kan uppnås - bör alltså kunna accepteras och inte betraktas som ett äventyrande." Längre ner i författningskommentaren står: "Det avgörande

måste vara att det även om verksamheten eller åtgärden tillåts - med de villkor om försiktighetsmått som kan behövas och med hänsyn till utrymmet för att genom andra åtgärder kompensera för det försvårande som tillåtandet medför -fortfarande bedöms vara möjligt att uppnå rätt kvalitet på vattenmiljön. Om verksamheten eller åtgärden tillåts utan någon analys av förutsättningarna för att uppnå rätt kvalitet på den berörda vattenförekomsten eller utan att det finns grund för antagandet att det fortfarande är möjligt att uppnå rätt kvalitet, måste myndigheten eller kommunen anses ha lämnat den frågan åt slumpen och därigenom äventyrat att rätt kvalitet uppnås".

Med hänvisning till att bolaget har så stor del i påverkan på den ekologiska statusen anser Länsstyrelsen att miljö kvalitetsnormen inte kan uppnås utan ytterligare åtgärder vid bolagets verksamhet. Enligt beräkningar ovan bör sådana åtgärder leda till att utsläppen begränsas till mindre än 2 kg totalfosfor per dygn.

Bolaget har angett att ansökan ska prövas enligt den lagstiftning som gällde till och med år 2018. Länsstyrelsen förutsätter att prövningen sker mot de bestämmelser som gällde när ansökan skickades och vill för tydlighetens skull ändå påpeka att 5 kap. 4 § Miljöbalken är en kodifiering av den praxis (Weserdomen) som gällde redan innan 2019.

Övriga synpunkter

Villkor 6

Länsstyrelsen vidhåller sitt tidigare yttrande om att buller från verksamheten nattetid inte får ge upphov till högre ljudnivåer än 40 dB(A) utomhus vid bostäder samt att bolaget bör få en viss tid på sig att genomföra åtgärder för att nå detta värde.

Länsstyrelsen anser även att bullervillkoret bör formuleras som begränsningsvärden enligt Naturvårdsverkets rapport 6538:

Måndag-fredag kl. 06-18 50 dB(A)

Kvälltid kl. 18-22 45 dB(A)

Lördag, söndag, helgdag kl. 06-18 45 dB(A)

Nattetid kl. 22-06 40 dB(A)

Momentant buller nattetid kl. 22-06 får inte överstiga 55 dB(A).

Bolaget redovisar, i sin komplettering till ansökan, åtgärder för att minska bullerbidraget till <40 dB(A) nattetid. Dessa åtgärder bedöms dock blockera transportvägen vid ångbatterier och fläktar vilket omöjliggör genomförandet av skötsel och underhåll vid anläggningen. Bolaget redovisar därför alternativa åtgärder för att minska bullerbidraget från anläggningen för en långsiktig och hållbar lösning. Vad Länsstyrelsen kan utläsa från redovisningen planeras åtgärderna beträffande ångbatterierna samt komplettering och uppgradering av reningsanläggningen vara färdigställda

senast år 2022. Länsstyrelsen har i sitt tidigare yttrande föreslagit att bolaget bör få tid på sig att minska bullerbidraget nattetid och då föreslagit 2 år vilket bör vara en rimlig tid för att komma ner till nattvärdet. Värden på 45 dB(A) kvällstid klarar bolaget redan idag enligt den bullerkartläggning bolaget redovisar i sin ansökan och kan därför föreskrivas att gälla omedelbart.

Villkor 12

Länsstyrelsen tillstyrker bolagets förslag till villkor. Det är riktigt som bolaget påpekar att ansvaret för avhjälpandeåtgärder regleras i 2 kap. 8 § och 10 kap. miljöbalken samt att fördelningen av ansvar för efterbehandling ska ske i enlighet med miljöbalkens ansvarsbestämmelser.

Verkställighetsförordnande

Länsstyrelsen tillstyrker förordnande om verkställighet.

Yrkande om deldom

Bolaget har reviderat sitt yrkande vad avser deldom och yrkar nu att Mark- och miljödomstolen lämnar bolaget tillstånd att under 2019 producera 180 000 ton. Länsstyrelsen tillstyrker detta.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit huvudförhandling i målet.

Tillämpliga bestämmelser

Ansökan inkom till domstolen den 27 december 2018 varför 6 kap. miljöbalken ska tillämpas i dess nuvarande lydelse. I fråga om miljö kvalitetsnormer för vatten m.m. framgår av övergångsbestämmelserna till lagen (2018:1407) om ändring i miljöbalken att vid prövning av mål och ärenden som inletts före den 1 januari 2019 gäller äldre bestämmelser. Miljöbalkens bestämmelser ska därför i denna del tillämpas i den lydelse som gällde före den 1 januari 2019.

Rådighet

Enligt 2 kap. 1 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet ska en sökande ha rådighet över vattnet inom det område där verksamheten ska bedrivas. Sökanden äger fastigheten Munksjö 1:1 och har i övrigt servitutsavtal med ägarna till fastigheterna Munksjö 1:4, Södra Park 1:8, Stora Hässlehult 1:5 samt

med delägarfastigheterna i samfälligheten Munksjö S:1. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning har sökanden sådan rådighet som krävs för att få ansökan om tillstånd till vattenverksamheten prövad.

Slutlig miljöbedömning - tillåtlighet

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Gällande rätt

Som framgått ovan ska ansökan prövas mot miljöbalken i den lydelse den hade före den 1 januari 2019. Länsstyrelsens hänvisning till 5 kap. 4 § miljöbalken i dess nuvarande lydelse kan således inte lagligen beaktas. Vidare gäller 2 kap. 7 § tredje stycket miljöbalken i följande lydelse.

Vid prövning av tillåtlighet, tillstånd, godkännande eller dispens för en verksamhet eller åtgärd som ger en ökad förorening eller störning och kan antas på ett inte obetydligt sätt bidra till att en miljö kvalitetsnorm som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1 inte följs, får verksamheten eller åtgärden vid avvägningen enligt första och andra styckena tillåtas om den

1. är förenlig med ett åtgärdsprogram som har fastställts för att följa normen,
2. förenas med villkor om att vidta eller bekosta kompenserande åtgärder som ökar möjligheterna att följa normen i en utsträckning som inte är obetydlig, eller
3. trots att den försvårar möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormen på kort sikt eller i ett litet geografiskt område, kan antas ge väsentligt ökade förutsättningar att följa normen på längre sikt eller i ett större geografiskt område.

Oavsett den i målet gällande svenska rätten har mark- och miljödomstolen att tillämpa EU:s ramdirektiv för vatten. I direktivet finns bl.a. ett krav på att vattenförekomstens status inte ska försämrans (icke-försämringskravet) samt att god status ska uppnås. Dessa krav har i den svenska lagstiftningen genomförts i vattenförvaltningsförordningen som kvalitetskrav eller miljö kvalitetsnormer. Genom ett förhandsavgörande från EU-domstolen den 1 juli 2015 i mål C-461/13 (den s.k. Weser- domen) har kraven enligt ramdirektivet för vatten förtydligats. I

Weserdomen slog EU-domstolen fast att en medlemsstat är skyldig att inte ge tillstånd till projekt som kan leda till försämring av en ytvattenförekomsts status eller äventyrar uppnåendet av en god status hos ytvattenförekomsten. Domstolen förtydligade också att en försämring i direktivets mening föreligger redan om en kvalitetsfaktor enligt bilaga V till direktivet försämras med en klass.

Vidare har Mark- och miljööverdomstolen i två avgöranden, MÖD 2016:42 (Näckån) och M 5186-17 (Mölnålsån) tillämpat vattendirektivet och hanterat den i dessa mål gällande svenska rätten, vilken för övrigt såvitt avser miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken är den samma som ska tillämpas i detta mål. Mark- och miljödomstolen anser därför att dessa avgöranden bör gälla som praxis då det genom övergångsbestämmelserna i lagen (2018:1407) om ändring av miljöbalken explicit stadgats att äldre bestämmelser ska tillämpas.

Påverkan på Stödstorpaåns och Lagans status ”icke-försämringskravet”

Berörda vattenförekomster är *Stödstorpaån nedre* och *Lagan: Lillån – Stödstorpaån*. Enligt utredningen i målet och enligt vad som framgår av Vatteninformationssystem Sverige (VISS) är miljökvalitetsnormen för båda vattenförekomsterna *God Ekologisk status till 2021*.

Den ekologiska statusen för båda förekomsterna är satt till *Måttlig status*. För Stödstorpaån motiveras kvalitetskravet och statusbedömningen av försurning och övergödning och för berörd del av Lagan är det konnektiviteten i vattendraget och övergödning som är avgörande.

Den sökta verksamheten innebär dels att utsläppet av brukets renande processavloppsvatten flyttas från Stödstorpaån till Lagans huvudfåra dels att utsläppet av totalfosfor, vilket är den i sammanhanget dimensionerande parametern för kvalitetsfaktorn *näringsämnen*, kommer att minska från 3,5 kg/dygn till 3,0 kg/dygn genom det föreslagna begränsningsvärdet.

För Stödstorpaån innebär detta en klar förbättring av övergödningssituationen. God ekologisk status med avseende på näringsämnen bör kunna uppnås men då även försurningsparametern påverkar statusklassningen för vattenförekomsten som helhet kan inte förbättringen förväntas slå igenom på miljökvalitetsnormen.

För berörd del av Lagan gäller motsvarande. Minskningen av fosforutsläppen innebär en förbättring av statusen för övergödning men inte i så stor omfattning att klassningen kan förväntas ändras från måttlig till god. Vidare är kvalitetsfaktorn *hydromorfologi* bedömd som dålig på grund av bristande konnektivitet vilket slår igenom på kvalitetsfaktorn *fisk* som bedöms som måttlig.

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning innebär den sökta verksamheten att det inte blir någon försämring på kvalitetsfaktornivå i de berörda vattenförekomsterna. Verksamheten står därför inte i strid med artikel 4.1 a i) i ramvattendirektivet 2000/60. ”Icke-försämringskravet” är därmed uppfyllt.

De sökta åtgärdernas påverkan på målet god ekologisk status, ”äventyra uppnåendet”

”Icke-försämringskravet” framgår således av artikel 4.1 a i) i ramvattendirektivet. Vidare ska medlemsländerna enligt punkten ii) ”skydda, förbättra och återställa alla ytvattenförekomster”. EU-domstolen har i sin dom i mål C-461/13 (Weserdomen) (punkterna 39 och 40) poängterat att det föreligger en skyldighet att såväl förbättra som förebygga en försämring.

Av artikel 4.8 framgår att vid tillämpningen av undantag, kraftigt modifierade vatten, mindre stränga miljömål och tidsfrister enligt 4.3 – 4.7 ”skall en medlemsstat se till att tillämpningen inte permanent hindrar eller äventyrar uppnåendet av detta direktivs mål i andra vattenförekomster inom samma avrinningsdistrikt och att den är förenlig med genomförandet av gemenskapens övriga miljölagstiftning”

EU-domstolen (punkt 51) har emellertid, utan närmare motivering, uttolkat artikel 4.1 a i-iii i direktivet så att ”medlemsstaterna - med förbehåll för att undantag kan

beviljas - är skyldiga att inte lämna tillstånd till ett projekt när projektet kan orsaka en försämring av en ytvattenförekomsts status eller när projektet äventyrar uppnåendet av en god status hos en ytvattenförekomst eller en god ekologisk potential och en god kemisk status hos en ytvattenförekomst vid den tidpunkt som anges i direktivet”.

I det nu aktuella målet har länsstyrelsen gjort gällande att ett tillstånd till den sökta verksamheten, trots den minskning av fosforutsläppen som sökanden åtagit sig, innebär ett otillåtet äventyrande av möjligheten att nå miljö kvalitetsnormen *God Status till 2021*. Länsstyrelsen anser att fosforutsläppet i Lagan från Waggeryd Cell AB måste begränsas till 2,0 kg per år mot bakgrund av den framräknade bördefördelningen där bolagets andel anses utgöra drygt 50 %. Totalfosforhalterna måste enligt länsstyrelsen sänkas från 39 µg/l till 25 µg/l vilket motsvarar en belastningsminskning med ca 1000 kg/år. Länsstyrelsen gör vidare gällande att i fråga om risken för äventyrande av normen så ska statusen för kvalitetsfaktorn *övergödning* hanteras skilt från kvalitetsfaktorn *hydromorfologi (konnektivitet)*.

Bolaget har gjort gällande att den måttliga statusen för vattenförekomsten som helhet kommer att kvarstå under mycket lång tid på grund av den dåliga statusen för hydromorfologin, i vart fall till 2031 då vattenkraftverken i Lagan ska omprövas för moderna miljövillkor enligt förslaget till nationell plan för omprövning för moderna miljövillkor. Därigenom äventyras inte möjligheten att nå miljö kvalitetsnormen.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning. Det står enligt domstolens bedömning klart att miljö kvalitetsnormen, *God ekologisk status till 2021* för den aktuella vattenförekomsten inte kommer att kunna nås oavsett vad som beslutas i detta mål. Mark- och miljödomstolen konstaterar även att de av parterna i målet angivna förorenings- och belastningssiffrorna i all väsentligt är samstämmiga och ska godtas. Bolaget har emellertid påtalat att det finns inneboende osäkerheter i materialet. Domstolen anser dock inte att detta har någon avgörande betydelse för bedömningen.

I fråga om att vidta ytterligare reningsåtgärder för att komma ner till ett utsläpp av 2,0 kg/dygn anser domstolen att det för närvarande saknas sådana tekniska möjligheter till en rimlig kostnad.

Det kan också konstateras att ett avslag skulle innebära att den möjlighet till förbättring av näringsstatusen genom en minskning av fosforutsläppet från 3,5 kg/dygn till 3,0 kg/dygn till Lagan samt förbättringen av Stödstorpaån går om intet. Härvidlag konstaterar domstolen att ramvattendirektivet ålägger medlemsländerna ett förbättringskrav. Länsstyrelsen har inte heller presenterat någon plan eller uttalat någon tydlig ambition för omprövning av villkoren i gällande tillstånd. Även om den nu aktuella prövningen inte kan åstadkomma en sådan minskning av fosforhalterna som behövs för att nu nå god status utesluter den inte heller att ytterligare åtgärder och insatser kan vidtas.

Vidare anser domstolen att det saknas stöd i direktivet och i Weserdomen för länsstyrelsens bedömning att den ekologiska statusen med avseende på fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer (näringsämnen) ska bedömas särskilt från hydromorfologiska kvalitetsfaktorer.

Mark- och miljödomstolen anser vidare att MÖD:s avgörande den 25 februari 2019 i mål M 2149-18 ger stöd för att ett tillstånd som medför en faktisk förbättring inte ska anses äventyra möjligheten att nå god ekologisk status.

Mot denna bakgrund gör mark- och miljödomstolen bedömningen att ett tillstånd till den sökta verksamheten med den begränsning av fosforutsläppen som föreskrivs varken äventyrar uppnåendet av en god status hos den aktuella ytvattenförekomsten eller ramvattendirektivets mål i andra vattenförekomster inom samma avrinningsdistrikt (art. 4.8).

Tillåtligheten i övrigt

I fråga om den miljöfarliga verksamheten kan konstateras lokaliseringen sedan tidigare befunnits lämplig och tillåtlig. Den nu sökta utökningen sker inom ramen för

den befintliga processen genom effektiviseringar och justeringar av begränsande processteg och tar ingen ytterligare mark i anspråk. Det går vidare att föreskriva sådana skäligen försiktighetsmått att det inte uppstår olägenhet av väsentlig betydelse. Anläggandet av ny utloppsledning och byte av recipient innebär en klar förbättring i Stödstorpaån. Själva anläggandet kan inte förväntas medföra några skador på allmänna eller enskilda intressen. Mark- och miljödomstolen anser att därför att de sökta verksamheternas lokalisering och utformning uppfyller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. Domstolen anser vidare att vattenverksamheten uppfyller båtnadskraven i 11 kap. 6 § miljöbalken (i dess lydelse före den 1 januari 2019). Verksamheten är således tillätlig och tillstånd ska därför lämnas.

Mot bakgrund av att mark- och miljödomstolen nu prövar ansökan och avgör målet i sin helhet anser domstolen att yrkandet om 180 000 ton CTMP-massa under 2019 bör medges. Det saknas dock skäl att föreskriva ett särskilt utsläppsvillkor att gälla under 2019. Det innebär att samtliga villkor och föreskrifter kommer att gälla fullt ut om tillstånden tas i anspråk.

Villkor

Villkor för tillstånden bör i huvudsak föreskrivas med utgångspunkt från vad sökanden slutligen yrkat och medgett. Bolaget har därvidlag medgett länsstyrelsens yrkande att det ska framgå av villkor med begränsningsvärden att bolaget ska åläggas en rapporteringsskyldighet för det fall en parameter överskridits i begränsningsvärden för utsläpp till luft och vatten. Mark- och miljödomstolen konstaterar att konstruktionen inte generellt sett används vid villkorsskrivning enligt praxis och att den snarare kan leda till den felaktiga slutsatsen att det är fråga om ett riktvärdesliknande begränsningsvärde. Av 6 § 2 stycket egenkontrollförordningen (1998:901) framgår att en verksamhetsutövare omgående ska underrätta tillsynsmyndigheten om driftstörningar och liknande händelser som kan leda till störningar för människors hälsa och miljön. Detta är en i sig straffsanktionerad bestämmelse enligt 29 kap. 5 § miljöbalken. Den gäller också utöver vad som beslutas i tillstånd. Mark- och miljödomstolen anser emellertid att den föreslagna regleringen genom att den

ställer krav på åtgärder och redovisning av sådana inom viss tid tillför ett mervärde som om det föreskrivs som villkor i sig också blir straffsanktionerat. Den föreslagna regleringen bör därför föreskrivas som ett eget villkor.

Bolaget har åtagit sig och ansökt om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att flytta utsläppspunkten för renat processavloppsvatten. Mot bakgrund av åtgärdens betydelse för möjligheten att nå miljö kvalitetsnormen för Stödstorpaån nedre anser mark- och miljödomstolen att det nu lämnade tillståndet inte bara ska utgöra en rättighet utan det bör föreskrivas som ett bindande villkor för tillståndet till miljöfarlig verksamhet. Mot bakgrund av bolagets uppgift om att ledningen ska flyttas sommaren 2020 anser domstolen att en tid om två år är tillräcklig.

Uppskjutna frågor

Mark- och miljödomstolen som ovan funnit att ett fosforutsläpp om 3,0 kg är tillåtligt anser mot bakgrund av utredningen i målet och vad som framkommit vid huvudförhandlingen om de tekniska möjligheterna att ytterligare nedbringa utsläppen att det finns skäl att sätta frågan om slutliga villkor för utsläppen av processavloppsvatten på provotid under två år. Bolaget bör åläggas att utreda vilka tekniska åtgärder som krävs för att nedbringa utsläppen av totalfosfor till 2,0 kg per dygn samt tidsåtgången och kostnaderna härför. Bolaget bör ytterligare utreda utbyggnad av det interna reningsverket, t.ex. genom anaerob nedbrytning, polersteg med våtmark och förutsättningarna för extern avloppsvattenbehandling av det renade processavloppsvattnet genom överledning till kommunalt avloppsreningsverk. Utredningsarbetet bör ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

I fråga om buller från verksamheten framgår det av utredningen i målet att verksamheten idag klarar 45 dB(A) ekvivalent ljudnivå. Det av bolaget påbörjade åtgärdsarbetet har som mål att komma ner till 40 dB(A). Det framstår dock som oklart om det är tekniskt möjligt att komma ner till 40 dB(A) nattetid inom 2 år från lagkraftvunnen dom som länsstyrelsen har yrkat. Bolaget har vid huvudförhandlingen justerat sitt yrkande så att frågan om slutligt villkor för buller nattetid sätts på provotid under tre år. Då det idag inte med säkerhet kan visas att bolaget faktiskt kan klara

40 dB(A) anser mark- och miljödomstolen att bolagets yrkande om en prøvotid för utredningar och åtgärder med målet att nå 40 dB(A) och en provisorisk föreskrift om 45 dB(A) bör medges. Prövotiden bör dock begränsas till 2 år.

Delegerade frågor

Mark- och miljödomstolen anser att då frågan om kontrollen av verksamheten enligt 22 kap. 25 § första stycket miljöbalken ska regleras i en tillståndsdom, bör tillsynsmyndigheten bemyndigas att meddela de närmare villkor och föreskrifter som kan behövas för kontrollen av verksamheten.

Igångsättningstid, arbetstid och tid för anmälan om oförutsedd skada

Mark- och miljödomstolen anser att arbetstiden för vattenverksamheten bör begränsas till två år mot bakgrund av bolagets uppgifter om arbetenas genomförande under 2020 samt då det är angeläget att åtgärden kommer till stånd. I övrigt saknas det skäl att frågå bolagets yrkanden i dessa delar.

Verkställighet

Mot bakgrund av att det är fråga om en befintlig verksamhet och att störningarna på omgivningen begränsas ytterligare samt då länsstyrelsen tillstyrkt verkställighetsförordnande anser mark- och miljödomstolen att yrkandet bör medges.

Ianspråktagande

Det bör framgå av domen att tidigare meddelade tillstånd upphör att gälla när denna dom tas i anspråk samt att bolaget åläggs att informera tillsynsmyndigheten när så sker.

Ersättning för skador och rättegångskostnader

Några yrkanden om ersättning har inte inkommit. Mark- och miljödomstolen förordnar inte vidare i saken.

Prövningsavgift

Det saknas skäl att ändra den beslutade avgiften

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 10 januari 2020.

Anna Karlsson

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anna Karlsson, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson samt de särskilda ledamöterna Robert Rosenqvist och Anders Forserud.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.